

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТА

Освітньо-професійна програма
«Економіка»
Спеціальність 051
«Економіка»
Група 2БЕП-32

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеню першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему: «Шляхи підвищення ефективності використання трудового потенціалу підприємства ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Проектний матеріал складається з пояснювальної записки на 75 сторінках та ілюстративного матеріалу

Студент _____ (Черненко І.О.)

Керівник _____ (викладач II категорії Катан В.П.)

До захисту допущений

Завідувач кафедри _____ (Хачатурян О.В.)

Завідуючий відділенням _____ (Воронкова Ю.В.)

Захист «   » _____ 20   р.   Протокол ДКК № _____

Оцінка ДКК _____

Секретар ДКК _____

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТА

Відділення ЕКОНОМІЧНЕ

Кафедра ЕКОНОМІКИ

Освітньо - професійно програма «Економіка»

Спеціальність 051 «Економіка»

Форма навчання денна

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Заст. дир. з НВР Беркань І.В.

“ _____ ” _____ 20__ р.

З А В Д А Н Н Я
на кваліфікаційну роботу бакалавра

Студенту Черненко Ігорю Олександровичу
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Тема кваліфікаційної роботи «Шляхи підвищення ефективності використання трудового потенціалу підприємства ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»_

1. Затверджена наказом по коледжу № 235 -А2-ОД від 17.10.2022 р
2. Термін подання студентом закінченої роботи «08» червня 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: звітність підприємства за 2 роки; характеристика та історія підприємства; наукові публікації та підручники; методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи бакалавра.

4. Зміст роботи (перелік питань, що підлягають розгляду): Теоретико-методичні основи підвищення ефективності використання трудового потенціалу підприємства; Діагностика стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» та розвитку олійножирової галузі; Проект заходів щодо підвищення ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

5. Перелік графічного матеріалу: мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження; показники підвищення ефективності використання трудового потенціалу; найбільші виробники олії соняшникової нерафінованої у 2020-2021 маркетинговому році; показники використання трудового потенціалу; основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності

ПРАТ «Вінницький олійножировий комбінат»; зміна показників підприємства в результаті реалізації проекту; ефективність проекту по впровадженню нового виду продукції – олії лляної; вплив запропонованих заходів на основні техніко-економічні показники діяльності; основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПРАТ «Вінницький ОЖК» до та після впровадження заходу

6.Консультанти з окремих розділів роботи:

Розділ	Консультант (вчене звання, ПП)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7.Дата видачі завдання – «__» _____ 20__ р.

Керівник _____ (викладач II категорії Катан В.П.)

Завдання прийняв до виконання _____ (Черненко І.О.)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи
1.	Опрацювання наукових літературних джерел	
2.	Підготовка теоретичної частини випускної роботи бакалавра	
3.	Діагностика внутрішнього стану та зовнішнього середовища підприємства	
4.	Аналіз ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства	
5.	Розробка і обґрунтування проекту диверсифікації діяльності підприємства	
6.	Оформлення пояснювальної записки	

Студент _____
(підпис)

(Черненко І.О.)

Керівник роботи _____ (викладач II категорії Катан В.П.)
(підпис)

АНОТАЦІЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра

КРБ містить 75 сторінок, 35 таблиць, 2 рисунки, список використаних джерел з 22 найменувань, 9 додатків.

Метою виконання роботи є дослідження теоретико-методичних основ та обґрунтування напрямів підвищення ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступає господарська діяльність ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Предметом дослідження є ефективність використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Завданням роботи передбачено дослідити теоретичні та методичні основи ефективності використання трудового потенціалу підприємств; провести діагностику стану та перспективи розвитку олійножирової галузі України; представити техніко-економічну характеристику ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» та визначити специфіку його розвитку; провести економічну діагностику стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»; здійснити оцінку ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»; визначити напрями підвищення ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»; обґрунтувати проект з підвищення ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

За результатами виконаної роботи сформульовані висновки щодо напрямів підвищення ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Одержані результати можуть бути використані на підприємстві як заходи по вдосконаленню його роботи.

Рік виконання роботи 2023

Рік захисту роботи 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. Теоретико-методичні основи підвищення ефективності використання трудового потенціалу підприємства	9
1.1. Сутність, особливості та роль трудового потенціалу сучасного підприємства	9
1.2. Методи оцінки ефективності використання трудового потенціалу підприємства	15
1.3. Шляхи підвищення ефективності використання трудового потенціалу підприємства	22
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. Діагностика стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» та розвитку олійножирової галузі	29
2.1. Стан та перспективи розвитку олійножирової галузі України	29
2.2. Історія розвитку та характеристика ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	34
2.3. Діагностика внутрішнього стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	37
Висновки до розділу 2	57
РОЗДІЛ 3. Проект заходів щодо підвищення ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	58
Висновки до розділу 3	68
Висновок	70
Список використаних джерел	73
Додатки	

<i>Зм.</i>	<i>Лист</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дат</i>					
<i>Розроб.</i>									
<i>Перев.</i>									
<i>Реценз</i>									
<i>Н. Контр.</i>									
<i>Затв.</i>									
						<i>Лист.</i>	<i>Лист</i>	<i>Листів</i>	
						БЕП32.25.000.КРБ			

ВСТУП

Дослідження трудового потенціалу в умовах війни є надзвичайно актуальним завданням, оскільки воєнний конфлікт впливає на економіку країни, знижує рівень зайнятості, змінює структуру ринку праці та викликає великі труднощі для підприємств та працівників.

Дослідження трудового потенціалу дозволяє визначити рівень кваліфікації та професійну підготовку кадрів, виявити його потреби в роботі та розвитку, а також визначити можливості для створення нових робочих місць та підвищення ефективності виробництва окремих підприємств.

Війна призвела до значних змін у суспільстві та економіці країни, що безпосередньо впливає на трудовий потенціал населення. Дослідження трудового потенціалу в умовах війни допомагає визначити кількість людей, які здатні і готові працювати, незважаючи на складні умови. Це дозволяє країні використовувати свій трудовий потенціал ефективно та забезпечувати стабільність в господарстві.

При цьому в умовах війни багато людей можуть бути змушені змінити своє місце роботи або навіть професію. Дослідження трудового потенціалу допомагає встановити, які навички та знання можуть бути перенесені на нові робочі місця або які інші професії можуть бути набагато ефективнішими у воєнний період. Це сприяє швидшій та успішній адаптації працівників до нових умов.

Війна вимагає мобілізації різних ресурсів, включаючи людський капітал. Дослідження трудового потенціалу дозволяє країні ефективно розподіляти свої робочі сили та залучати їх до стратегічно важливих сфер, таких як військова промисловість, медицина, інфраструктура тощо.

Умови війни можуть призводити до великої кількості людських жертв, поранених, інвалідів та внутрішньо переміщених осіб. Дослідження трудового потенціалу допомагає оцінити потреби цих осіб у професійній реабілітації, навчанні та підтримці для повернення до праці та нормального життя.

									Лист
									6
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.000.КРБ				

Загалом, дослідження трудового потенціалу в умовах війни дозволяє країнам виявити та оптимізувати свої ресурси, забезпечити ефективне використання працівників у складних умовах та зменшити негативні впливи воєнного конфлікту на суспільство.

Дослідження трудового потенціалу на рівні окремого підприємства в умовах війни відіграє важливу роль у забезпеченні його життєздатності та продовженні діяльності навіть у складних обставинах. Війна створила загрозу втрати кваліфікованого персоналу через втрати або евакуацію. Підприємствам важливо розробити стратегії збереження та заохочення цих фахівців для забезпечення стабільності та неперервності виробництва. Це може включати резервування основних кадрів, розробку програм підготовки наступного покоління фахівців та заохочення збереження досвідчених працівників.

Також підприємствам необхідно провести адаптацію виробничих процесів, оскільки війна може призвести до змін у поставках сировини, доступу до ринків або зруйнування інфраструктури. Підприємствам доводиться адаптувати свої виробничі процеси та шукати альтернативні шляхи забезпечення матеріалів та ресурсів. Дослідження трудового потенціалу допомагає виявити можливості для оптимізації виробництва, перекваліфікації працівників та впровадження нових технологій для забезпечення ефективності та виживання підприємства в умовах війни.

Інший важливий аспект даної проблеми – безпека та захист працівників: В умовах війни працівники можуть стикатися з додатковими ризиками для своєї особистої безпеки. Підприємства повинні забезпечити необхідні заходи безпеки та захисту працівників, включаючи надання відповідного спеціального спорядження, навчання з питань безпеки та планування евакуації.

В цілому, дослідження та управління трудовим потенціалом підприємства в умовах війни вимагає гнучкості, швидкості та стратегічного мислення. Це допомагає підприємствам адаптуватися до нових умов,

									Лист
									7
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата					

забезпечувати виробництво та виконувати свої функції навіть у складних воєнних обставинах.

Метою даної роботи є дослідження теоретико-методичних основ та обґрунтування напрямів підвищення ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Відповідно до мети у роботі поставлені і вирішені наступні завдання:

- дослідити теоретичні та методичні основи ефективності використання трудового потенціалу підприємств;
- провести діагностику стану та перспективи розвитку олійножирової галузі України;
- представити техніко-економічну характеристику ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» та визначити специфіку його розвитку;
- провести економічну діагностику стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»;
- здійснити оцінку ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»;
- визначити напрями підвищення ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»;
- обґрунтувати проект з підвищення ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Предмет дослідження – ефективність використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

					<i>БЕП32.25.000.КРБ</i>	<i>Лист</i>
<i>Изм.</i>	<i>Лист</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Подпись</i>	<i>Дата</i>		8

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, особливості та роль трудового потенціалу сучасного підприємства

В умовах трансформації економіки одним із ключових завдань щодо розвитку агропродовольчих підприємств є питання кадрового менеджменту та розвитку трудового потенціалу. Стратегія підприємства щодо управління трудовим потенціалом є одним із найважливіших чинників успішної роботи підприємства, що створює передумови для продуктивної роботи персоналу та отримання належних фінансових результатів.

Актуальні проблеми формування, оцінки та використання трудового потенціалу досліджували чимало вчених, зокрема: Верхоглядова Н. І., Генкін Б. М., Гончар О. І., Данилюк М. І., Долішній М. І., Кравченко І. М., Лич, Г. В., Новікова М. М., Олексюк О. І., Посилкіна О. В., Рєпіна І. М., Савіна Г. Г., Сідоренко В. В., Смолюк В. Л., Соломніков І. В., Федонін О. С., Харун О. А., Череп А. В., Шарко М. В., Янковська Л. А. та ін.

Як зазначає В.М. Курепін, «можливість досягнення конкурентних переваг, високих кінцевих показників, забезпечення сталого розвитку підприємства залежать від рівня використання та збалансованості кадрового потенціалу підприємства. Персонал підприємства здатен реагувати на динамічні зміни господарського середовища, поєднувати усі компоненти економічної системи підприємства» [1].

А.В. Слюсаренко й А.В. Ключник вказують, що «якісні зміни в економіці в корені змінили підходи до ролі людини на підприємстві та розширюють вимоги до професійної підготовки робітників, їхніх навичок та вмінь в трудовому процесі» [2].

Саме тому виникає об'єктивна необхідність у підготовці персоналу до ефективної роботи у складних умовах постійних змін, криз, невизначеності шляхом удосконалення існуючої системи

									Лист
									29
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.001.КРБ				

мотивації, організаційної структури та використання потенціалу кожного працівника.

Для агропродовольчого підприємства в сучасних умовах людина перетворилася на головний стратегічний ресурс, головне надбання підприємства у конкурентній боротьбі, це пов'язано зі здатністю людини до творчості та з інноваційним здібностями, що зараз стає основною, вирішальною умовою успіху будь-якої діяльності.

Ключовим джерелом прибутку будь-якого агропродовольчого підприємства є інвестиції в людський капітал як довгострокові внески у економічний розвиток підприємства.

Поняття "трудовий потенціал" походить з галузі економіки і відноситься до сукупності ресурсів, які можуть бути використані для виробництва товарів і послуг. Воно включає в себе людські здібності, навички, знання, досвід, кваліфікацію та інші фактори, які впливають на продуктивність праці.

Я. В. Гавриленко вказує, що «забезпечення ефективного розвитку підприємств потребує вирішення теоретичних і методичних завдань щодо визначення змісту поняття «трудовий потенціал підприємства», факторів його створення, оцінки та реалізації, організаційно-економічних механізмів управління» [3].

Економісти та соціологи поняття «трудовий потенціал» використовують сьогодні для характеристики терміну «людський фактор» в об'ємному вираженні як в масштабах всього суспільства, так і в рамках окремих виробничих колективів. Дослідженням трудового потенціалу займалося багато науковців. Єдиного загальноновизнаного трактування поняття «трудовий потенціал», яке б враховувало усі його сторони, досі не існує.

М. І. Долішній визначає трудовий потенціал як «прогнозовану інтегральну здатність групи, колективу, підприємства, працездатного населення, країни, регіону до продуктивної трудової професійної діяльності, результатом якої є новостворені духовні та матеріальні цінності» [4].

									Лист
									30
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата					

О. В. Ареф'єва уточнює розглянуте поняття і під трудовим потенціалом підприємства розуміє «трудова дієздатність його колективу, ресурсні працездатні можливості спискового складу підприємства, з урахуванням їхнього віку, фізичних можливостей, наявних знань та професійно-кваліфікаційних навичок» [5].

У своїх наукових працях В. Приймак розглядає трудовий потенціал як «керовану підсистему, що перебуває у постійній взаємодії з керуючою підсистемою, тобто із державними органами що складається з окремих елементів – структурних складових трудового потенціалу» [6, 7, с. 46].

К. М. Шило розглядає трудовий потенціал як складну, динамічну, відкриту, ієрархічну систему, усі елементи якої можуть бути виявлені за допомогою низки відповідних методів [8].

У науковій і економічній літературі існують численні і достатньо різноманітні тлумачення поняття трудового потенціалу галузі (регіону), оскільки це досить складна соціально-економічна категорія. Між ними є спільні і відмінні риси.

Трудовий потенціал галузі науковці визначають як здатність працездатного населення локального – територіального утворення до праці, що характеризується існуючим поділом та спеціалізацією праці, системою виробничих та кооперативних зв'язків, специфічними історичними трудовими традиціями і соціально-психологічними характеристиками носіїв праці, та здатністю до самовідтворення і створення засобів для існування С. В. Сембера [9, с. 7]; можливість трудових ресурсів регіону кількісно і якісно задовольнити потреби мікро-, мезо- та макрорівня, а також ступінь їх реалізації у період здійснення трудової діяльності А. В. Череп [10, с. 248], що характеризується певними якісними і кількісними характеристиками трудових ресурсів регіону, на підставі яких визначаються найбільші переваги цього регіону у виробництві конкурентоспроможної продукції [11, с. 8].

Трудовий потенціал може бути оцінений на рівні окремої особи, групи людей (наприклад, підприємства, галузі, регіону) або національного рівня. Він

									Лист
									31
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.001.КРБ				

враховує кількість і якість робочої сили, доступність праці, рівень освіти та навчання, інфраструктуру, технологічний розвиток та інші фактори, що впливають на продуктивність і ефективність праці.

Оцінка трудового потенціалу може бути корисною для прогнозування економічного зростання, планування розвитку ринку праці, визначення припустимого рівня безробіття та прийняття політичних рішень щодо розвитку робочої сили і зайнятості.

Трудовий потенціал також може бути розглянутий з точки зору ресурсу, що потребує розвитку та використання. Його ефективне використання може сприяти економічному зростанню, підвищенню конкурентоспроможності та поліпшенню якості життя.

Трудовий потенціал відрізняється від інших потенціалів підприємства тим, що він специфічно відноситься до людського фактора і включає в себе здібності, знання, навички та енергію працівників, які можуть бути мобілізовані та використані для досягнення цілей підприємства. Основні відмінності трудового потенціалу від інших потенціалів підприємства включають:

1. Фокус на людському факторі – трудовий потенціал зосереджується на потенціалі працівників, їхніх знаннях, навичках, досвіді та енергії. Інші потенціали підприємства, наприклад, фінансовий потенціал або технологічний потенціал, стосуються інших аспектів діяльності підприємства.

2. Індивідуальний характер – трудовий потенціал має індивідуальний характер, оскільки він пов'язаний зі здібностями, навичками та мотивацією кожного працівника окремо. Інші потенціали підприємства можуть бути пов'язані зі структурою організації, ресурсами або технологіями.

3. Можливості розвитку – трудовий потенціал надає можливість для розвитку та використання потенціалу працівників. Він включає в себе здатність до саморозвитку, навчання, професійного росту та використання нових навичок. Інші потенціали підприємства можуть бути більш статичними і не включати таку активну роль працівників у розвитку.

									Лист
									32
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.001.КРБ				

4. Мінливість – трудовий потенціал може змінюватися залежно від зміни складу працівників, їхніх кваліфікацій, мотивації та інших факторів. Інші потенціали підприємства можуть бути менш піддаються змінам та більш стабільними.

Отже, трудовий потенціал відрізняється своєю спрямованістю на працівників, індивідуальним характером, можливостями розвитку та мінливістю, порівняно з іншими потенціалами підприємства.

Трудовий потенціал є дуже важливим для харчового підприємства з кількох причин. По-перше, трудовий потенціал впливає на продуктивність праці на підприємстві. Якщо співробітники мають високу кваліфікацію, навички та здібності, вони можуть ефективно виконувати свої обов'язки, сприяючи підвищенню якості продукції і збільшенню виробничої потужності.

З іншого боку, трудовий потенціал включає знання, досвід та креативність працівників. Високий рівень трудового потенціалу сприяє створенню інноваційних рішень, розвитку нових продуктів і процесів, а також впровадженню ефективних практик у підприємство.

Наявність кваліфікованого трудового потенціалу дозволяє підприємству бути конкурентоспроможним на ринку. Якщо співробітники мають необхідні навички і знання, вони можуть створювати продукцію відповідно до вимог споживачів та ефективно конкурувати з іншими підприємствами.

Трудовий потенціал також включає творчий потенціал працівників. Наявність творчих ідей і ініціатив може сприяти удосконаленню процесів виробництва, зниженню витрат та покращенню якості продукції.

Якісний трудовий потенціал привертає талановитих працівників до підприємства і сприяє їх утриманню. Компанії, які мають репутацію місця, де працівникам надають можливості для розвитку і реалізації їхнього потенціалу, зазвичай здатні залучати та утримувати найкращих фахівців у своїх галузях.

Отже, трудовий потенціал має велике значення для харчового підприємства, оскільки він визначає продуктивність, інноваційність, конкурентоспроможність та здатність привертати та утримувати талановитих

									Лист
									33
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.001.КРБ				

працівників. Залучення та розвиток високоякісного трудового потенціалу може стати ключовим фактором успіху для підприємства в конкурентному середовищі.

Трудовий потенціал підприємства складається з різних компонентів, які впливають на його продуктивність, ефективність та здатність досягти поставлених цілей. Основні складові трудового потенціалу включають:

1. Кількісний потенціал працівників – це оцінка кількості працівників на підприємстві. Вона включає загальну чисельність працівників, розподіл за віковими групами, гендерною приналежністю та рівнем освіти. Кількісний потенціал важливий для забезпечення наявності достатнього числа працівників для виконання завдань підприємства.

2. Кваліфікаційний потенціал – оцінка рівня кваліфікації працівників. Вона включає наявність необхідних навичок, знань та професійних компетенцій, що потрібні для виконання роботи. Кваліфікаційний потенціал впливає на якість та ефективність виконання завдань, розвиток нових продуктів та технологій, а також інноваційність підприємства.

3. Продуктивність працівників – оцінка ефективності та результативності працівників. Вона вимірюється через виробничі показники, такі як вироблені одиниці товару або послуги, вартість виробленої продукції, обсяги реалізації тощо. Висока продуктивність працівників дозволяє досягти більшої ефективності та конкурентоспроможності підприємства.

4. Мотивація та задоволеність працівників – це оцінка ступеня, в якому працівники задоволені своєю роботою та мають внутрішню мотивацію досягати високих результатів. Задоволеність працівників впливає на їхню продуктивність, відданість підприємству та здатність до інноваційного мислення. Мотивація може бути досягнута через винагородження, можливості кар'єрного росту, розвиток та навчання, задоволеність робочими умовами та комунікацією в колективі.

5. Організаційний клімат – оцінка рівня співпраці, комунікації та довіри в колективі підприємства. Гармонійний та сприятливий

									Лист
									34
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.001.КРБ				

організаційний клімат підтримує високий рівень робочої ефективності, сприяє командній роботі та створює сприятливі умови для розвитку творчості та інновацій.

Оцінка трудового потенціалу підприємства допомагає виявити сильні та слабкі сторони управління персоналом та розробити стратегії для підвищення продуктивності, мотивації та розвитку працівників. Це важливий елемент успішного функціонування підприємства та досягнення його стратегічних цілей.

1.2. Методи оцінки ефективності використання трудового потенціалу підприємства

Оцінка трудового потенціалу підприємства є важливим етапом управління персоналом. Вона включає оцінку кількісного та якісного складу працівників, їхньої продуктивності, кваліфікації, мотивації та задоволеності роботою. Оцінка трудового потенціалу підприємства може здійснюватися за допомогою різних наукових підходів, які допомагають визначити рівень кваліфікації, компетентностей та продуктивності працівників. Нижче перераховані деякі з них:

1. Аналітичний підхід включає збір та аналіз об'єктивних даних про персонал підприємства. Це можуть бути дані про рівень освіти, професійну підготовку, досвід роботи, кількість проектів та завдань, які були успішно виконані, а також дані про продуктивність та результативність роботи. Аналітичний підхід дозволяє оцінити наявний потенціал та ідентифікувати сильні та слабкі сторони працівників.

2. Методи оцінки компетенцій – цей підхід базується на визначенні компетенцій, які необхідні для ефективної роботи на підприємстві. Це можуть бути технічні навички, комунікаційні вміння, лідерські якості, аналітичні здібності тощо. Методи оцінки компетенцій можуть включати самооцінку, оцінку колег або керівників, тестування або асесмент-центри, які дають можливість об'єктивно оцінити наявні компетенції працівників.

									Лист
									35
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.001.КРБ				

3. Методи прогнозування – підхід спрямований на прогнозування та оцінку потенціалу працівників для майбутньої роботи або розвитку кар'єри. Це може включати проведення оцінок розвитку, визначення можливостей для зростання та прогнозування підвищення продуктивності у майбутньому. Такий підхід допомагає виявити потенційних лідерів та розробити стратегії їх розвитку.

4. Економіко-математичні моделі. Деякі наукові підходи використовують економіко-математичні моделі для оцінки трудового потенціалу. Ці моделі можуть враховувати фактори, такі як вартість робочої сили, продуктивність, витрати на навчання та розвиток, ефективність використання ресурсів тощо. Вони допомагають визначити економічну ефективність трудового потенціалу підприємства.

Важливо враховувати, що оцінка трудового потенціалу підприємства є комплексним процесом, який може включати в себе різні підходи та методи. Конкретний вибір методів оцінки залежить від специфіки підприємства та його цілей.

Кількісний потенціал визначається чисельністю працівників та їхнім розподілом за відділами та професіями. Кваліфікаційний потенціал включає оцінку рівня знань, навичок та досвіду працівників. Для оцінки продуктивності використовуються показники виробництва, якість роботи, досягнення цілей та ефективність робочих процесів.

Мотивація та задоволеність працівників впливають на їхню продуктивність та відданість роботі. Фактори, такі як винагорода, умови праці, можливості кар'єрного розвитку, сприятливий робочий колектив, впливають на задоволеність працівників та їхню мотивацію.

Оцінка трудового потенціалу дозволяє виявити сильні та слабкі сторони підприємства щодо управління персоналом. Це надає можливість розробити стратегії підвищення ефективності роботи, розвитку працівників та забезпечення мотивації. Це сприяє покращенню продуктивності, зменшенню текучості кадрів та зміцненню конкурентоспроможності підприємства.

					<i>БЕП32.25.001.КРБ</i>	<i>Лист</i>
						36
<i>Изм.</i>	<i>Лист</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Подпись</i>	<i>Дата</i>		

– комплексний, тобто повинні враховуватись особистісний, психофізіологічний, демографічний аспекти трудового потенціалу, якщо знехтувати хоча б одним з обов’язкових аспектів системи показників, проблема не буде вирішена;

– динамічний, тобто потрібно проводити ретроспективний аналіз минулих і сучасних теоретичних і практичних досліджень, використовуючи науково-дослідну літературу з даної проблеми і робити перспективний аналіз (прогноз);

– кількісний (математичний), тобто повинна бути можливість переходу від якісних оцінок до кількісних за допомогою математичних і статистичних методів.

Система показників – це комплекс взаємозалежних показників, що відображає істотні сторони трудового потенціалу підприємства, який як об’єкт оцінки характеризується набором різнорідних параметрів, що відбивають його кількісні та якісні сторони.

Тому вимоги до показників зводяться до того, що вони повинні бути:

– аналізованими, тобто придатними для економіко-статистичного і статистико-математичного аналізу та аналітичними;

– коректними, тобто забезпечувати потрібну для практичних цілей вірогідність відображуваного досліджуваного об’єкта;

– прогностичними й динамічними, тобто придатними для відображення зміни чи процесу явища в часі;

– однозначними, тобто при інтерпретації допускати тільки одне тлумачення;

– вимірними, тобто піддаватися кількісному виміру;

– документальними, тобто ґрунтуватися на достовірних даних первинного обліку та звітності;

– ефективними, тобто результат при застосуванні повинний перевищувати витрати, пов’язані з одержанням цього результату.

5. Гнучкість робочої сили – гнучкість робочої сили вказує на здатність працівників пристосовуватись до змінних умов роботи і виконувати різноманітні завдання. Це може бути вимірне шляхом аналізу рівня мобільності працівників, їх готовності до навчання нових навичок та участі в різних проектах.

Ці показники можуть використовуватись окремо або в комбінації для оцінки трудового потенціалу підприємства. Результати оцінки допоможуть виявити сильні та слабкі сторони трудового потенціалу та розробити стратегії для його покращення.

Головний показник ефективності використання трудового потенціалу – отримання національного доходу на душу населення. Чим він вищий, тим краще суспільство здійснює використання свого трудового потенціалу

Ефективність використання трудового потенціалу характеризується сукупністю взаємопов'язаних показників, що відображають динаміку чинників, які впливають на зростання національного доходу. У практиці для оцінки ефективності використання трудового потенціалу використовуються насамперед показники підвищення ефективності використання праці (рис. 1.1).

Темп зростання продуктивності праці визначаються відношенням рівня продуктивності праці у плановому (прогнозованому) або ж у звітному періоді (році) у відсотках до базового минулого року чи періоду (ланцюговий індекс).

За видами економічної діяльності та підприємствах рівень продуктивності праці визначається за формулою:

$$\text{Пп.} = Q / \text{Чпвп}, \quad (1.1)$$

де Пп. – продуктивність праці за видами економічної діяльності і підприємствами;

Q – обсяг продукції, грн;

Чпвп – середньоблікова чисельність персоналу, осіб.

Рис. 1.1. Показники підвищення ефективності використання трудового потенціалу

У разі, коли зростання обсягу національного доходу, продукції, робіт, послуг відбувається за незмінного чи абсолютного скорочення чисельності працівників весь приріст обсягу НД або продукції забезпечується за рахунок зростання продуктивності праці.

Економія живої праці (річних працівників) на підприємствах визначається як різниця між середньорічною чисельністю промислово-виробничого персоналу, розрахованою на плановий обсяг продукції (для народного господарства — національного доходу) за продуктивністю праці базового року, і планованою чисельністю:

$$Ч = Чб \cdot Тнд - Чпл, \quad (1.2)$$

де Ч – відносна економія річних працівників, осіб;

Тнд – темп росту національного доходу (чистої продукції для підвищення), грн;

Чб, Чпл – чисельність працюючих в економіці, регіоні, галузі, на підприємстві в базовому і плановому періодах (роках), осіб.

Розглянуті вище показники ефективності використання праці потребують доповнення та конкретизації щодо вимог оцінки ефективності використання трудових ресурсів.

Незайнята частина трудових ресурсів є неоднорідною за своїм складом. Укрупнено в ній можна виділити такі категорії населення: безробітні, зайняті на навчанні з відривом від виробництва; військовослужбовці строкової служби, зайняті в домашньому підсобному господарстві, зайняті вихованням дітей та доглядом за хворими і зневірені.

Велике значення для ефективності використання трудового потенціалу має структура зайнятості населення у суспільному виробництві, передусім в економічній діяльності. Із соціально-економічним розвитком суспільства, яке будує соціально орієнтовану ринкову економіку, закономірним є процес скорочення питомої ваги зайнятих у матеріальному виробництві в загальній чисельності зайнятих у суспільному виробництві та зростанні питомої ваги (за чисельністю зайнятих) невиробничої сфери. Процес перерозподілу суспільної праці на користь невиробничої сфери є тенденцією суспільного розвитку.

1.3. Шляхи підвищення ефективності використання трудового потенціалу підприємства

Розвиток трудового потенціалу та компетентностей персоналу є важливим завданням для будь-якої організації, оскільки він сприяє підвищенню ефективності роботи, конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу. Нижче наведені деякі аспекти, які слід враховувати при розвитку трудового потенціалу та компетентностей персоналу:

Оцінка потреб: Почніть з оцінки потреб організації та аналізу проблемних сфер, де необхідні покращення. Це може включати вивчення нових технологій, змін у законодавстві, зміни в ринкових умовах тощо. Такий аналіз допоможе визначити, які навички та компетенції необхідні співробітникам для успішної роботи в організації.

									Лист
									42
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.001.КРБ				

Планування розвитку: Розробіть план розвитку персоналу, який включатиме конкретні цілі, завдання та заходи для розвитку трудового потенціалу. Це можуть бути навчальні програми, тренінги, менторська підтримка, програми стажування, участь у проектах та інші форми розвитку.

Навчання та розвиток: Забезпечте співробітникам можливості для навчання та розвитку своїх навичок і компетенцій. Це може включати проведення тренінгів, семінарів, вебінарів, курсів дистанційного навчання, а також можливість отримати додаткові кваліфікації або сертифікати.

Кар'єрний розвиток: Забезпечте можливості для розвитку кар'єри своїм співробітникам. Встановлення системи оцінки праці, визнання досягнень, просування по службі, програми наставництва та менторства можуть сприяти розвитку і мотивації персоналу.

Культура навчання: Створіть культуру навчання та постійного розвитку в організації. Заохочуйте співробітників до саморозвитку, обміну знаннями та досвідом, створюйте можливості для внутрішнього навчання та розвитку.

Залучення зовнішніх ресурсів: Розгляньте можливість співпраці з зовнішніми партнерами, консультантами або навчальними установами для надання спеціалізованих тренінгів та експертної підтримки.

Розвиток трудового потенціалу та компетентностей персоналу є постійним процесом, який вимагає уваги та інвестицій з боку організації. Він допомагає підприємству зберегти конкурентні переваги, а також розширити можливості для інновацій та успішного розвитку.

Оцінка та управління трудовим потенціалом є важливим завданням для українських підприємств. Це дозволяє визначити сильні та слабкі сторони, розробити стратегії для підвищення продуктивності та ефективності працівників, залучити талановиту робочу силу та забезпечити стабільний розвиток підприємств.

Щоб покращити трудовий потенціал агропродовольчого підприємства, можна впроваджувати такі підходи та стратегії:

									Лист
									43
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.001.КРБ				

1. Забезпечити високу якість та доступність навчання та професійного розвитку працівників.
2. Створити стимули та систему мотивації, яка сприяє високій продуктивності та задоволеності працівників.
3. Впроваджувати сучасні технології та інновації, що допоможуть підвищити ефективність роботи та забезпечити конкурентні переваги.
4. Розвивати ефективну комунікацію та співпрацю в колективі, що сприятиме кращій взаємодії та творчому розвитку.
5. Забезпечити гармонійні та безпечні робочі умови, що позитивно вплинуть на здоров'я та самопочуття працівників.
6. Розробити систему розподілу робочих обов'язків та використання ресурсів з урахуванням потенціалу працівників.
7. Підтримувати розвиток лідерських навичок та включати працівників у процеси прийняття рішень та вирішення проблем.
8. Створити сприятливу організаційну культуру, яка сприяє творчості, ініціативності та самовдосконаленню.
9. Встановити систему взаємної зворотного зв'язку та оцінки продуктивності, що допоможе ідентифікувати сильні та слабкі сторони працівників та розробити плани для їх поліпшення.
10. Постійно оновлювати знання про тренди та новітні розробки у галузі агропродовольчого сектору та впроваджувати їх у роботу підприємства.

Ці підходи можуть сприяти покращенню трудового потенціалу агропродовольчого підприємства, залученню талановитих працівників та досягненню високої продуктивності та конкурентоспроможності.

В умовах перехідної економіки напрямами покращення ефективного використання трудового потенціалу в Україні можуть бути [13; 14; 15; 16]:

1) активна політика держави: напрями політики включають соціальну підтримку, розвиток гнучкого ринку праці, його правове забезпечення, працевлаштування, підготовку і перепідготовку кадрів;

									Лист
									44
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата					

2) збільшення кількості, поліпшення якості робочих місць (створення нових та реконструкції вже існуючих робочих місць, зменшення робочих місць з шкідливими умовами праці, захист середовища);

3) виходячи з особливостей сучасного ринку праці – поширеність підприємницької діяльності, ринок праці не може існувати поза конкурентною, заснованою на приватній власності економікою і демократичними суспільними інститутами, що відповідають світовим стандартам;

4) витрати на розвиток трудових ресурсів, що поступають з державного бюджету, від приватних фірм, корпорацій і окремих підприємців, мають не обкладатися податками та ставити трудящих у зв'язку з цим в юридичну або фактичну залежність від підприємців, держави, суспільства в цілому;

5) надання можливостей міжнародного працевлаштування на користь якнайкращої реалізації робочої сили (працевлаштування не в Україні);

6) покращення використання ефективного організаційного принципу ринку праці – співпраця між підприємцями, профспілками і державою;

7) запозичення досвіду зарубіжних країн щодо укладення колективних договорів на вищому національному рівні між асоціацією підприємців і керівництвом профспілок; на рівні корпорацій і окремих підприємств;

8) розробка проекту для застосування на практиці загальнодоступних банків даних, що мають надавати кожному, хто шукає роботу, повної інформації про вакантні місця по професіях, галузях і регіонах країни;

9) покращення якості освіти; запровадження курсів, систем підвищення освітнього рівня безробітних, перепідготовка за професіями, що мають попит на ринку праці;

10) державне фінансування програм ринку праці, що сприяє активному розвитку трудових ресурсів включає: забезпечення географічної мобільності робочої сили шляхом фінансування переїзду сімей в райони, де є вакантні робочі місця, з гарантією поліпшення матеріальних умов життя;

									<i>Лист</i>
									45
<i>Изм.</i>	<i>Лист</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Подпись</i>	<i>Дата</i>					

11) впровадження додаткового заробітку для студентів шляхом організації оплачуваних робіт на базі місця навчання (навчального закладу);

12) підвищення шансів працевлаштування працівників зі старших вікових груп, відповідальність працедавців за необґрунтоване звільнення співробітників;

13) створення сприятливих умов для розкриття інтелектуального розвитку, ефективного застосування трудового потенціалу, впровадження ефективних фінансових і нематеріальних способів мотивації; вдосконалення системи оплати праці, розширення можливостей отримання додаткових доходів;

14) високу ступінь зайнятості трудових ресурсів можливо забезпечити за рахунок створення нових робочих місць не тільки у конкурентноспроможних галузях але й тих, що потребують відновлення за рахунок інвестицій;

15) управління ефективним використанням трудового потенціалу, постійне забезпечення покращення його якості (за рахунок оцінки головних показників стану трудового потенціалу); забезпечення відповідності трудового потенціалу вимогам міжнародного рівня; підтримка висококваліфікованих спеціалістів.

Після закінчення війни відновлення трудового потенціалу є важливим завданням для відновлення економіки та суспільства. Воєнні конфлікти можуть мати руйнівний вплив на інфраструктуру, промисловість, сільське господарство та людські ресурси країни. Однак історичний досвід показує, що, незважаючи на виклики, трудовий потенціал може бути відновлений і розширений з відповідними зусиллями.

Ось деякі фактори, які можуть сприяти відновленню трудового потенціалу після війни:

1. Інфраструктура – відновлення інфраструктури є першочерговим завданням. Ремонт та відновлення доріг, мостів, електричних мереж,

									Лист
									46
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.001.КРБ				

водопостачання та інших комунальних систем допомагають забезпечити сприятливе середовище для відновлення господарської діяльності та залучення людей до праці.

2. Освіта та навчання – забезпечення доступу до якісної освіти та навчання є важливим кроком у відновленні трудового потенціалу. Інвестиції в освіту допомагають підготувати населення до нових ринкових вимог та розвивати необхідні професійні навички.

3. Розвиток підприємництва – підтримка малого та середнього бізнесу є ключовим елементом відновлення трудового потенціалу. Підприємницька діяльність сприяє створенню нових робочих місць, залученню інвестицій та розвитку економіки.

4. Соціальна підтримка – забезпечення соціальної підтримки для вразливих груп населення, таких як ветерани, вдови та сироти, є важливим етапом у відновленні трудового потенціалу. Соціальні програми, які надають медичну допомогу, психологічну підтримку та професійне навчання, можуть допомогти військовим ветеранам та іншим постраждалим особам повернутися до праці та інтегруватися в суспільство.

5. Міжнародна допомога – міжнародна спільнота може грати важливу роль у відновленні трудового потенціалу після війни, надаючи фінансову, технічну та технологічну допомогу. Інвестиції, кредити та технічна експертиза з боку міжнародних організацій та країн можуть сприяти відновленню економіки та забезпечити засоби для створення нових робочих місць.

Відновлення трудового потенціалу після війни може зайняти тривалий час та потребувати значних зусиль та ресурсів. Проте, з правильною стратегією, співпрацею між внутрішніми та зовнішніми суб'єктами, а також підтримкою населення, можна досягти успіху у відновленні трудового потенціалу та розвитку після війни.

									Лист
									47
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.001.КРБ				

Висновок до розділу 1

Поняття трудового потенціалу підприємства відображає сукупність знань, навичок, здібностей та досвіду співробітників, які можуть бути використані для досягнення цілей організації. Це важливий ресурс, який впливає на продуктивність і конкурентоспроможність підприємства.

Оцінка трудового потенціалу підприємства включає визначення компетенцій співробітників, їхнього рівня знань і навичок, оцінку продуктивності та виявлення можливостей для розвитку. Це допомагає ідентифікувати сильні та слабкі сторони трудового потенціалу і прийняти відповідні заходи для покращення.

Підвищення трудового потенціалу підприємства передбачає ряд заходів, що спрямовані на покращення знань, навичок, мотивації та співпраці співробітників. Це може включати навчання і розвиток, тренінги, створення сприятливої робочої атмосфери, стимулювання творчості та інновацій.

Ефективне управління трудовим потенціалом передбачає постійний моніторинг і оцінку, розробку імплементацію стратегій та політик, що сприяють розвитку співробітників, створення системи мотивації та визнання. Важливо також забезпечити взаємодію між різними відділами та командами для ефективного використання трудового потенціалу.

Результативне підвищення трудового потенціалу сприяє покращенню продуктивності підприємства, зниженню затрат, збільшенню якості продукції та задоволеності клієнтів. Високий рівень трудового потенціалу створює конкурентну перевагу для підприємства і сприяє його стійкому розвитку.

Узагалі, поняття, оцінка та підвищення трудового потенціалу підприємства є важливими аспектами керування людськими ресурсами. Це вимагає систематичного підходу, вдосконалення процесів управління персоналом та залучення співробітників до активної участі у розвитку організації.

									Лист
									48
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата					

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СТАНУ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ» ТА РОЗВИТКУ ОЛІЙНОЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ

2.1. Стан та перспективи розвитку олійножирової галузі України

Ринок олійножирової продукції в Україні відіграє важливу роль в аграрному секторі та економіці країни загалом. Україна є однією з провідних світових виробників олійних культур, таких як соняшник, соя, рапс, лляна насіння та інших олійних культур.

Україна є одним з найбільших виробників олійних культур у світі. Соняшник є основною культурою, але також значні обсяги вирощуються соя, рапс та інші олійні культури. Виробництво олійних культур в Україні здійснюється як великими агрохолдингами, так і дрібними фермерськими господарствами. Історія олійножирової галузі в Україні має довгу та багатогранну історію, яка починається зі стародавніх часів.

Виробництво олійних культур, зокрема льону, має довгу історію в Україні. Льняна олія використовувалась для харчування та виготовлення мила та косметичних засобів. Україна відома своїми традиційними методами виробництва льняної олії, зокрема в регіонах Полтавщини та Волині.

В 19-20 століттях в Україні почався активний розвиток виробництва олійних культур, зокрема соняшнику та рапсу. Виробництво олійних культур стало важливою галуззю для забезпечення харчової безпеки та економічного розвитку країни. Україна стала одним з провідних світових виробників соняшnikової олії.

У Радянський період в Україні було створено великі олійно-жирові комбінати, які займалися виробництвом олій та жирів. Були споруджені нові заводи та модернізовані виробничі потужності. Ринок олійної продукції був регульований державою, а виробництво було спрямоване на задоволення внутрішнього споживання та експорт до країн соціалістичного блоку.

Після отримання незалежності України в 1991 році, олійно-жирова галузь стала приватизовуватись та перебудовуватись. Багато державних

									Лист
									29
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата					

БЕП32.25.002.КРБ

Рис. 2.1 Найбільші виробники олії соняшникової нерафінованої у 2020-2021 маркетинговому році

У 2021 р. найбільший попит на українську олію традиційно спостерігався з боку Індії (27,4%). Значні частки зарубіжних поставок цього виду агропродукції до Китаю (14%) та Нідерландів (10,8%). Решта важливих країн — імпортерів вітчизняної олії помітно їм поступилися: Іспанія (6,7%), Польща (5,6%), Італія (4,7%) та Ірак (4,5%). Сукупно ці країни акумулюють близько 74% вартісних поставок української олії на зовнішні ринки [18].

При цьому Україна імпортує певні обсяги олійножирової продукції, включаючи пальмову олію та інші види олій. Імпорт олійних продуктів використовується як доповнення до внутрішнього споживання та для задоволення певних потреб виробництва.

Олійножирова продукція використовується як продукт харчування, а також в промисловості, виробництві кормів та інших галузях. Внутрішнє споживання олійних продуктів в Україні також зростає, враховуючи зростання життєвого рівня населення та збільшення попиту на здорову харчову продукцію. Споживання олії в Україні має свої особливості, які визначаються культурними, гастрономічними та економічними чинниками. Так соняшникова олія є найпопулярнішою і широко вживаною олією в Україні. Вона використовується для приготування страв, салатів та соусів. Соняшникова

2. Розширення площ під вирощування олійних культур – у багатьох країнах світу спостерігається збільшення площ під вирощування олійних культур. Це пов'язано з розширенням аграрного сектору, підтримкою державних програм та високими цінами на олійні культури.

3. Зростання виробництва олійних продуктів у країнах, що розвиваються. Зокрема Бразилія, Індія, Китай та Індонезія, стають великими виробниками олійних продуктів. Це пов'язано з їхнім природним потенціалом для вирощування олійних культур та зусиллями урядів щодо розвитку цієї галузі.

4. Зростає усвідомлення необхідності сталого виробництва олії, зменшення впливу на навколишнє середовище та соціальну відповідальність. Деякі компанії та країни впроваджують сертифікаційні стандарти, які забезпечують виробництво олії за умов дотримання екологічних та соціальних норм.

5. Розвиток нових технологій переробки – відбувається постійний розвиток нових технологій переробки олійних культур, спрямованих на поліпшення якості продукції, збереження корисних властивостей олій та зменшення втрат під час переробки.

Ці тенденції свідчать про значний розвиток олійної галузі у світі і впливовий стан ринку олійної продукції.

Україна є одним з найбільших виробників олії в світі, і в країні працює декілька основних виробників олійних продуктів [19].

Компанія Kernel є одним з найбільших виробників олійних культур українського ринку. Вона займається вирощуванням та переробкою соняшнику, сої та інших олійних культур. Kernel є інтегрованою компанією, яка охоплює всі етапи виробництва, від посіву до переробки та експорту.

Компанія МНР є одним з найбільших виробників птиці в Україні, а також виробляє олію з соняшнику. Вони володіють великими площами землі для вирощування соняшнику та власною переробною установкою.

									Лист
									33
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.002.КРБ				

Creative Group є великим агропромисловим холдингом, який займається вирощуванням та переробкою олійних культур. Вони спеціалізуються на виробництві різних типів олій, включаючи соняшникову, соєву та рапсову олію.

Компанія ViOil є одним з провідних виробників рафінованої ріпакової олії в Україні. Вони займаються вирощуванням ріпаку та переробкою його на власних підприємствах.

Bunge є світовим лідером у сфері виробництва та експорту олійних культур, включаючи Україну. Вони мають значний обсяг виробництва соняшnikової та соєвої олії в Україні та здійснюють її експорт на світові ринки. Розвиток ринку оліїножирової продукції в Україні вимагає постійного впровадження нових технологій та інвестицій. Залучення іноземних інвесторів та співпраця з міжнародними компаніями сприяють модернізації виробництва та підвищенню якості продукції.

Узагальнюючи, ринок оліїножирової продукції в Україні є важливою складовою аграрного сектору та має потенціал для подальшого розвитку. Забезпечення якості продукції, розширення експортних ринків, впровадження сучасних технологій та підвищення ефективності виробництва є ключовими викликами для підприємств на ринку оліїножирової продукції в Україні.

2.2. Історія розвитку та характеристика ПрАТ «Вінницький оліїножировий комбінат»

ПрАТ «Вінницький оліїножировий комбінат» – одне з найбільших і найпотужніших підприємств з переробки олійних культур і виробництва рослинних олій та жирів в Україні. Підприємство розташоване в м. Вінниця на вул. Немирівське шосе, буд. 26. Вінницький оліїножировий комбінат входить у промислову групу «ViOil», вертикально-інтегрований холдинг, що об'єднує підприємства, які забезпечують закупівлю сировини, зберігання, виробництво і продаж готової продукції. Заснована в 1992 році промислова

									Лист
									34
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.002.КРБ				

група розпочала виробничо-логістичну діяльність, в тому числі і з давальницьких операцій по переробці олійного насіння на Вінницькому та Чернівецькому олійножирових комбінатах [20].

Вінницький олійножировий комбінат є одним з провідних підприємств в галузі виробництва олійних продуктів в Україні, який був заснований у 1951 році. Його будівництво було проведено за підтримки радянського уряду як частину індустріалізації країни.

Після запуску комбінат спеціалізувався на виробництві рафінованих рослинних олій, таких як соняшникова олія, соєвий лецитин та інші олійні продукти. Поступово Вінницький олійножировий комбінат став важливим постачальником олійних продуктів на ринку України.

У наступні роки комбінат проходив через процес модернізації і розширення своїх виробничих потужностей. Завдяки впровадженню нових технологій і обладнання, комбінат зміцнив свою конкурентоспроможність і збільшив обсяги виробництва.

Нині Вінницький олійножировий комбінат активно розширює свою продуктову лінійку, додаючи до асортименту нові види олійних продуктів. Крім традиційних рафінованих олій, комбінат виробляє органічні олії, нерафіновані олії, олію для спеціальних використань та інші високоякісні продукти.

Підприємство приділяє велику увагу контролю якості своїх продуктів. Комбінат використовує сучасні лабораторні методи та систему сертифікації, щоб гарантувати високу якість своїх олійних продуктів. Постійно впроваджує нові технології та інновації в своїй діяльності. Це дозволяє комбінату підтримувати конкурентоспроможність, покращувати якість продукції та знаходити нові ринки збуту.

Навіть в умовах війни Вінницький олійножировий комбінат продовжує розвиватися та адаптуватися до змінних потреб споживачів і вимог ринку. Завдяки своєму досвіду, якості продукції та інноваційним підходам, займає стабільну позицію на ринку олійних продуктів в Україні.

Комбінат дотримується принципів соціальної відповідальності, зокрема стосовно охорони навколишнього середовища, участі у спільноті та соціальних програмах. Комбінат активно сприяє сталому розвитку і збереженню природних ресурсів.

До складу ПРАТ «Вінницький ОЖК» входять [20]:

– олійноекстракційний завод по переробці насіння олійних культур добовою потужністю переробки 1000 тонн насіння соняшнику або 600 тонн насіння ріпаку, або 355 тонн соєвих бобів;

– олійноекстракційний завод № 2 по переробці насіння олійних культур добовою потужністю переробки до 1300 тонн насіння соняшнику або 1000 тонн насіння ріпаку, або 700 тонн соєвих бобів;

– гідрогенізаційний завод добовою потужністю виробництва 140 тонн нерафінованих саломасів та 90 тонн рафінованої дезодорованої олії;

– цех фасування продукції потужністю по виробництву олії, фасованої в полімерні пляшки – 30 тонн/добу, фасованих жирів та маргаринів – 60 тонн/добу;

– дільниця гранулювання лушпиння потужністю до 210 тонн на добу;

– елеватор насіння місткістю 24000 тонн насіння соняшнику;

– елеватор шроту місткістю 3200 тонн;

– резервуари для зберігання олії об'ємом 12505 м³ на дільниці олійної сировини потужністю заливу 3000 тонн на добу залізничних цистерн та 1300 тонн на добу флекси- контейнерами;

– котельня загальною потужністю 30 тонн пари на годину.

ПРАТ «Вінницький олійножировий комбінат» продовжує розвиватись та нарощувати обсяги виробництва. Наразі це підприємство за потужністю вже посідає лідируючі позиції в Європі. За добу тут переробляється 50 вагонів сировини та виготовляється майже 1,5 тони олії. В планах підприємства збільшити потужності переробки бобів сої на 200 т/добу з кондиціонуванням та вологотепловою обробкою.

										Лист
										36
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.002.КРБ					

показник знизився до 0,72, що може свідчити про менш ефективне використання виробничої потужності підприємства порівняно з попереднім роком.

Аналіз факторів, що впливають на зміну обсягів виробництва продукції

Для визначення факторів, що впливають на зміну обсягу виробництва продукції, складаємо аналітичну таблицю 2.3.

Таблиця 2.3

Вплив зміни середньої оптової ціни та фактично виробленої продукції на обсяг виробництва продукції

Показник	Попередній рік	Наступний рік	Відхилення		
			всього	у тому числі за рахунок	
				ОВ	Ц
1. Обсяг виробленої промислової продукції у діючих цінах, тис. грн.	729 328,4	1 209 420,0	480 091,6	237 859,8	242 231,8
Олія ріпакова нерафінована	270 815,5	114 444,9	-156 370,6	-169 679,8	13 309,2
Олія соняшникова нерафінована	301 858,8	862 386,7	560 527,9	395 644,7	164 883,2
Шрот ріпаковий	83 270,8	43 707,6	-39 563,2	-50 304,7	10 741,5
Шрот соняшниковий	73 383,3	188 880,8	115 497,5	96 488,7	19 008,8
2. Фактично вироблено продукції (ОВ), т.	65 991,0	87 513,0	21 522,0	237 859,8	-
Олія ріпакова нерафінована	14 425,0	5 387,0	-9 038,0	-169 679,8	-
Олія соняшникова нерафінована	17 654,0	40 793,0	23 139,0	395 644,7	-
Шрот ріпаковий	19 369,0	7 668,0	-11 701,0	-50 304,7	-
Шрот соняшниковий	14 543,0	33 665,0	19 122,0	96 488,7	-
3. Середня оптова ціна 1 т. (Ц), тис. грн.	11,1	13,8	2,8	-	242 231,8
Олія ріпакова нерафінована	18,8	21,2	2,5	-	13 309,2
Олія соняшникова нерафінована	17,1	21,1	4,0	-	164 883,2
Шрот ріпаковий	4,3	5,7	1,4	-	10 741,5
Шрот соняшниковий	5,0	5,6	0,6	-	19 008,8

У звітному році обсяг виробленої промислової продукції за чотирма основними товарними позиціями збільшився порівняно з попереднім роком на 480 091,6 тис. грн. При цьому обсяг виробництва за цими позиціями в натуральному виразі зросли на 237 859,8 тонн. Середня оптова ціна однієї тони зросла на 2,8 тис. грн.

Проаналізувавши структуру зміни обсягів виробництва, можна відзначити, що виробництво олії соняшникової нерафінованої зросло на 23 139 тонн, що призвело до збільшення обсягу виробленої промислової продукції у діючих цінах на 395 644,7 тис. грн. Виробництво шроту соняшникового також зросло на 19 122,0 тонн, що призвело до збільшення обсягу виробленої промислової продукції на 96 488,7 тис. грн. Однак, спостерігалось падіння обсягів виробництва олії ріпакової та шроту ріпакового. У цілому, ціни на всі товарні позиції, зокрема на олію соняшникову, зросли на 4 тис. грн. Збільшення обсягу виробленої промислової продукції у діючих цінах було досягнуто шляхом поєднання підвищення цін та зростання обсягів виробництва олії та шроту.

Аналіз структури виробництва продукції

Для аналізу структури продукції складаємо аналітичну табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз структури виробництва продукції

	Обсяг реалізованої продукції, тис. грн		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Наступний рік	Попередній рік	Наступний рік		
Олія ріпакова нерафінована	238 577,1	102 140,7	13,54	5,71		234,06
Олія соняшnikова нерафінована	246 964,8	825 004,3	14,01	46,11	578 039,5	
Шрот ріпаковий	93 662,8	44 662,0	5,31	2,50	-49 000,8	-52,32
Шрот соняшниковий	82 741,9	231 706,9	4,70	12,95	148 965,0	180,04
Олія соєва		13 856,2	-	0,77	13 856,2	-
Шрот соєвий		30 044,3	-	1,68	30 044,3	-
Послуга з переробки давальницького ріпаку, сої	103 303,4		5,86	-	-103 303,4	-100,00
Послуга з переробки давал. соняшнику	234 816,1	264 890,2	13,32	14,81	30 074,1	12,81
Інше	762 262,9	276 780,4	43,25	15,47	-485 482,5	-63,69
Усього	1 762 329	1 789 085	100,00	100,00	26 756,0	1,52

У структурі виробництва продукції відбулися значні зміни. Питома вага олії ріпакової в загальному обсязі виробництва зменшилася з 13,54% до 5,71%, а також питома вага інших доходів скоротилася з 43,25% до 15,47%. При цьому підприємство прийняло рішення припинити надання послуг з переробки давальницького ріпаку та сої.

У той же час, відбувся значний ріст частки доходів від виробництва олії соняшникової нерафінованої (з 14,01% до 46,11%) та соняшникового шроту (з 4,7% до 12,95%). Враховуючи поточну кон'юнктуру ринку, зміни у структурі виробленої продукції можна вважати обґрунтованими та вчасними.

Аналізуючи ці зміни, можна висловити припущення, що підприємство реагує на зміну попиту та тенденції споживання. Збільшення частки виробництва олії соняшникової нерафінованої та соняшникового шроту може свідчити про зростання популярності цих продуктів серед споживачів. Водночас, зменшення питомої ваги олії ріпакової та інших доходів може бути пов'язано зі змінами в попиті на ці продукти.

Ці зміни в структурі виробленої продукції відображають стратегічну адаптацію підприємства до змін у ринкових умовах та споживацьких потребах.

Аналіз динаміки, структури та ефективності використання основних засобів

Аналіз структури основних засобів за основним видом діяльності здійснюють за допомогою аналітичної таблиці 2.5.

На тлі зниження загальної вартості основних засобів на 104101 тис. грн. у попередньому році та 109548 тис. грн. у звітному році спостерігалось зменшення вартості всіх видів основних засобів, за винятком інших основних засобів. Найбільш помітне зменшення вартості було виявлено у категорії транспортних засобів – 10,28% у попередньому році та 25,15% у звітному році.

Це зниження може бути результатом різних факторів. Наприклад, знецінення старих транспортних засобів, зміни в ринкових умовах або

									Лист
									40
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.002.КРБ				

впровадження нових технологій, які призводять до знецінення існуючих активів. Також можливо, що підприємство здійснювало стратегічні рішення щодо реорганізації або модернізації свого автопарку, що призвело до відчутного зниження вартості транспортних засобів.

Таблиця 2.5

Аналіз структури основних засобів

Найменування основних засобів	Основні засоби, всього (тис. грн.)		Відхилення	
	на початок періоду	на кінець періоду	Абсолютне	Відносне
Попередній рік				
1. Виробничого призначення:	3661044	3 556 943	-104101	-2,84
будівлі та споруди	2792779	2 750 055	-42724	-1,53
машини та обладнання	813811	754 581	-59230	-7,28
транспортні засоби	26014	23 339	-2675	-10,28
земельні ділянки	23024	23 024	0	0,00
інші	5416	5 944	528	9,75
Звітний рік				
1. Виробничого призначення:	3 556 943	3 447 395,00	-109548	-3,08
будівлі та споруди	2 750 055	2 701 339	-48716	-1,77
машини та обладнання	754 581	699 124	-55457	-7,35
транспортні засоби	23 339	17 470	-5869	-25,15
земельні ділянки	23 024	23 024	0	0,00
інші	5 944	6 438	494	8,31

Аналіз змін вартості основних засобів, зокрема транспортних засобів, може бути корисним для оцінки фінансового стану підприємства, його інвестиційної стратегії та конкурентоспроможності на ринку. Такі зміни вартості можуть відображати ефективність управління активами та здатність підприємства адаптуватися до змінних умов ринку та технологічних викликів.

Аналіз технічного стану основних фондів

Для аналізу технічного стану основних фондів складемо таблицю 2.6.

Протягом останніх двох років первісна вартість основних фондів підприємства збільшувалась. У попередньому році вона зросла на 55 492 тис. грн., а в звітному році – на 51 095 тис. грн. Одночасно з цим, сума зносу також збільшилась – у попередньому році на 159 593 тис. грн., а в звітному

році – на 160 795 тис. грн. Ці зміни призвели до зменшення коефіцієнта придатності основних засобів та зростання коефіцієнта зносу.

Таблиця 2.6

Зміна технічного стану основних фондів

Показник	На початок року	На кінець року	Відхилення
Попередній рік			
1. Первісна вартість ОФ, тис. грн.	4 043 893	4 099 385	55 492
2. Знос, тис. грн.	382 849	542 442	159 593
3. Залишкова вартість ОФ, тис. грн.	3 661 044	3 556 943	-104 101
4. Коефіцієнт придатності	0,91	0,87	-0,04
5. Коефіцієнт зносу	0,09	0,13	0,04
Звітний рік			
1. Первісна вартість ОФ, тис. грн.	4 099 385	4 150 480	51 095
2. Знос, тис. грн.	542 442	703 237	160 795
3. Залишкова вартість ОФ, тис. грн.	3 556 943	3 447 243	-109 700
4. Коефіцієнт придатності	0,87	0,83	-0,04
5. Коефіцієнт зносу	0,13	0,17	0,04

Технічний стан основних засобів підприємства можна охарактеризувати як добрий, оскільки коефіцієнт придатності складає 0,83 на кінець звітного року.

Аналіз змін вартості основних фондів та коефіцієнтів зносу є важливим для оцінки стану та ефективності управління активами підприємства.

Аналіз ефективності використання основних фондів основного виду діяльності

Для аналізу показників ефективності використання основних фондів основного виду діяльності складемо аналітичну таблицю 2.7.

Таблиця 2.7

Показники ефективності використання основних фондів підприємства

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції у співвідносних цінах (ПДВ та акцизу), тис. грн.	1 773 250,5	1 678 376,8	-94 873,7
2. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн.	3 608 993,5	3 502 093,0	-106900,5
3. Фондовіддача, грн. / грн.	0,491	0,479	-0,012
4. Фондоємність, грн. / грн.	2,035	2,087	0,051

У звітному році спостерігалось зниження ефективності використання основних фондів основного виду діяльності порівняно з попереднім роком.

роком. Зменшення цієї вартості склало 106 900,5 тис. грн. Також фондівдача, тобто виробництво продукції на кожну гривню вартості основних фондів, зменшилась на 0,012 грн.

Ці зміни призвели до зниження виробництва продукції в порівняних цінах на 52 524,72 тис. грн. та в діючих цінах на 42 348,98 тис. грн. Ці два фактори сприяли зниженню виробництва продукції в подібних пропорціях.

Таким чином, спостерігається зв'язок між зменшенням середньорічної залишкової вартості основних фондів та зниженням виробництва продукції, а також зменшенням фондівдачі. Ці показники вказують на неефективне використання основних фондів та потребу вдосконалення управління активами підприємства для досягнення більш високої продуктивності.

Аналіз динаміки, структури та ефективності використання оборотних засобів

Для аналізу структури оборотних засобів складаємо таблицю 2.9.

Таблиця 2.9

Склад, структура та динаміка оборотних засобів

Показник	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	тис. грн	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Попередній рік						
Оборотні засоби	637 169	100,00	443 983	100,00	-193 186	-
Запаси	159 710	25,07	198 350	44,68	46 080,0	20,62
у т.ч.						
Виробничі запаси	123 675	19,41	114 460	25,78	-9 215,0	6,37
Готова продукція	25 945	4,07	81 660	18,39	55 715,0	14,32
Товари	9 670	1,52	2 230	0,50	-7 440,0	-1,02
Векселі одержані	420	0,07	0	0,00	-420,0	-0,07
Дебіторська заборгованість	426 796	66,98	202 115	45,52	-224 681	-21,46
у т.ч.						
за продукцію, товари, роботи, послуги	197 737	31,03	58 260	13,12	-139 477	-17,91
за виданими авансами	185 101	29,05	11 286	2,54	-173 815	-26,51
за розрахунками з бюджетом	43 447	6,82	23 417	5,27	-20 030	-1,54
Інша поточна дебіторська заборгованість	511	0,08	109 152	24,58	108 641	24,50
Гроші та їх еквіваленти	50 105	7,86	43 393	9,77	-6 712	1,91
Інші оборотні активи	557	0,09	125	0,03	-432,00	-0,06

Аналіз ефективності використання оборотних засобів

Для аналізу ефективності використання оборотних засобів складаємо таблицю 2.10.

Таблиця 2.10

Показники оборотності оборотних засобів

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та акцизу), тис. грн.	1 773 251	1 678 377	-94 874
2. Середній залишок оборотних засобів, тис. грн.	540 576	424 741	-115 836
3. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	3,28	3,95	0,671
4. Тривалість одного обороту оборотних засобів, днів	109,75	91,10	-18,64
5. Коефіцієнт закріплення оборотних засобів	0,30	0,25	-0,05

У звітному році порівняно з попереднім роком відбулися позитивні зміни в ефективності використання оборотних засобів. Оборотність оборотних засобів знизилась, тривалість одного обороту скоротилась на 18,6 днів, а коефіцієнт закріплення оборотних засобів зменшився на 0,05.

Ці зміни свідчать про поліпшення управління оборотними засобами та більш ефективне використання активів підприємства. Внаслідок зменшення тривалості одного обороту оборотних засобів, підприємство здатне швидше перетворювати їх на грошові кошти, що сприяє вивільненню активів для подальшого використання.

Варто зауважити, що тривалість одного обороту залишається на високому рівні, що означає, що є можливість подальшого покращення ефективності використання оборотних засобів. Підприємство має резерви для зниження тривалості обороту, що дозволить ще більше оптимізувати використання своїх активів та збільшити ліквідність. Отже, в цілому, позитивні зміни в ефективності використання оборотних засобів свідчать про успішність стратегії управління активами підприємства, але є потенціал для подальшого покращення і оптимізації використання цих активів.

Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів

Для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів складаємо таблицю 2.11.

									Лист
									46
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата					

БЕП32.25.002.КРБ

Таблиця 2.11

Показники ефективності використання сировини та матеріалів

Показник	Попередній рік	Наступний рік	Відхилення		
			всього	у т. ч. за рахунок	
				МВ	МО
1. Обсяг виробленої промислової продукції у діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ та акцизу), тис. грн.	1 773 251	1 678 377	-94 874	973 682	-1 068 556
2. Матеріальні витрати, тис. грн.	910 665	1 410 706	500 041	973 682	-
3. Матеріаловіддача, грн./грн.	1,9472	1,1897	-0,7575	-	-1 068 556
4. Матеріалоємність, грн./грн.	0,5136	0,8405	0,3270	-	-

Матеріальні витрати у звітному році зросли у порівнянні з попереднім на 500 041 тис. грн., при цьому показники ефективності використання матеріальних ресурсів погіршились: матеріаловіддача знизилась на 0,7575 грн./грн., а матеріалоємність зросла на 0,3270 грн/грн – до 0,8405 грн/грн. Зростання розміру матеріальних витрат призвело до росту обсягу виробленої промислової продукції у діючих оптових цінах на 973 682 тис. грн., зниження матеріаловіддачі призвело до падіння обсягу виробленої промислової продукції у діючих оптових цінах на 1 068 556 тис. грн.

Аналіз впливу трудових факторів на обсяг виробництва продукції

ля аналізу впливу трудових факторів на обсяг виробництва продукції складемо таблицю 2.12.

Таблиця 2.12

Вплив трудових факторів на обсяг виробництва продукції

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			всього	у тому числі за рахунок	
				ЧСУ	ВРІР
1. Обсяг виробленої промислової продукції у співвідносних цінах (без ПДВ та акцизу), тис. грн.	1773250,5	1678376,8	-	-87069,79	-7803,91
2. Середньооблікова чисельність персоналу, чол.	835	794	-41	-87069,79	-
3. Середньорічна продуктивність одного робітника, тис. грн./ос.	2123,65	2113,82	-9,83	-	-7803,91

У звітному періоді відбулося зростання матеріальних витрат на суму 500 041 тис. грн. у порівнянні з попереднім періодом. Проте, ефективність використання матеріальних ресурсів погіршилась. Показник матеріаловіддачі знизився на 0,7575 грн./грн., а матеріалоемність зростає на 0,3270 грн/грн, до рівня 0,8405 грн/грн.

Це зростання розміру матеріальних витрат призвело до збільшення обсягу виробленої промислової продукції у діючих оптових цінах на 973 682 тис. грн. Однак, зниження показника матеріаловіддачі призвело до зменшення обсягу виробленої промислової продукції у діючих оптових цінах на 1 068 556 тис. грн.

Отже, ці дані свідчать про зростання витрат на матеріали, проте недостатня ефективність їх використання призвела до зниження виробничого обсягу продукції. Це може вказувати на неефективне управління матеріальними ресурсами, яке потребує аналізу та впровадження відповідних заходів для покращення ефективності використання матеріалів.

Аналіз зміни фонду оплати праці

Для аналізу зміни фонду оплати праці складемо таблицю 2.13.

Таблиця 2.13

Вплив зміни чисельності персоналу та середньої заробітної плати одного робітника на зміну фонду оплати праці

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			всього	у тому числі за рахунок	
				ЧСУ	ЗП
1. Фонд оплати праці штатних робітників, тис. грн.	123615	114957	-8658	-6069,72	-2588,28
2. Середньооблікова чисельність штатних робітників облікового складу, чол.	835	794	-41	-6069,72	-
3. Середньорічна заробітна плата одного робітника, тис. грн.	148,04	144,78	-3,26	-	-2588,28

У порівнянні з попереднім роком, у наступному році відбулося зменшення середньооблікової чисельності штатних робітників облікового складу на 41 особу. Середньорічна продуктивність одного працівника також зменшилась на 9,83 тис. грн.

Зменшення кількості робітників призвело до падіння обсягу виробництва на суму 87069,79 тис. грн., а зниження продуктивності праці

робітників призвело до зменшення обсягу виробництва на 7803,91 тис. грн. Отже, основним фактором, що вплинув на зниження обсягу виробництва, було зменшення кількості працівників.

Аналіз співвідношення змін продуктивності праці та середньої заробітної плати

Заключним етапом аналізу ефективності використання трудових ресурсів є аналіз співвідношення продуктивності праці одного робітника та середньої заробітної плати, для цього складемо аналітичну таблицю 2.14.

Таблиця 2.14

Співвідношення змін продуктивності праці та середньої заробітної плати

Показник	Попередній рік	Наступний рік	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
1. Середньорічна продуктивність одного робітника, тис. грн./чол.	2123,65	2113,82	-9,83	-0,46
2. Середньорічна заробітна плата одного робітника, тис. грн.	148,04	144,78	-3,26	-2,20

У результаті зниження продуктивності праці на 0,46%, фонд оплати праці на підприємстві зменшився на 2,2%. Це свідчить про певну неефективність використання трудових ресурсів.

Незважаючи на підвищення ефективності використання трудових ресурсів, необхідно зберігати баланс між покращенням продуктивності та заробітної плати працівників. Зниження заробітних плат може впливати на мотивацію працівників та збільшення текучості кадрів. Також, враховуючи тенденції розвитку економіки України, зниження заробітних плат може суперечити національним стратегіям з підвищення життєвого рівня та соціального захисту працівників.

Отже, важливо знайти компромісний підхід, де підприємство може підвищити ефективність використання трудових ресурсів, але з урахуванням адекватної оплати праці, що відповідає тенденціям розвитку економіки та соціальним потребам працівників.

Аналіз собівартості продукції та витрат на виробництво

									Лист
									49
Изм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата					

Аналіз проводять методом порівняння питомої ваги кожного елементу витрат на виробництво з питомою вагою у попередньому році. Для цього складаємо аналітичну таблицю 2.15.

Таблиця 2.15

Структура витрат на виробництво

Елемент витрат	Абсолютне значення, тис. грн.		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	Абс. значення	Структури
Матеріальні витрати	910 665,0	1 410 706	65,18	75,02	500 041	9,83
Витрати на оплату праці	123 615,0	114 957,0	8,85	6,11	- 8 658	- 2,73
Відрахування на соціальні потреби	26 725,0	24 907,0	1,91	1,32	- 1 818	- 0,59
Амортизація	159 708,0	160 952,0	11,43	8,56	1 244	- 2,87
Інші операційні витрати	176 425,0	169 029,0	12,63	8,99	- 7 396	- 3,64
Всього	1 397 138,0	1 880 551	100,00	100,00	483 413	-

Виробництво продукції на даному підприємстві є матеріалоемним: питома вага матеріальних витрат у звітному році складає 75,02 %. Витрати на оплату праці складають 8,85% у попередньому році та знижуються до 6,11% у звітному році. Високою є частка інших операційних витрат – 8,99 % у звітному році.

На частку амортизації припадає 11,43% у попередньому році та 8,56% у звітному, зменшення питомої ваги амортизації в структурі витрат пов'язано із випереджаючими темпами зростання матеріальних витрат.

Загальна сума витрат на виробництво зросла на 483 413 тис. грн.

У звітному році на даному підприємстві спостерігається зростання загальної суми витрат на виробництво на 483 413 тис. грн. Це зростання витрат пов'язане з різними факторами, що впливають на структуру витрат.

Питома вага матеріальних витрат у звітному році складає 75,02%, що свідчить про високу матеріалоемність виробництва на підприємстві. Витрати на оплату праці зменшилися з 8,85% у попередньому році до 6,11% у звітному році. Це може свідчити про застосування ефективних методів управління трудовими ресурсами та оптимізацію витрат на оплату праці.

Частка інших операційних витрат становить 8,99% у звітному році. Це означає, що підприємство має інші додаткові витрати, які не пов'язані безпосередньо з матеріалами або оплатою праці.

Щодо амортизації, питома вага її в структурі витрат знизилась з 11,43% у попередньому році до 8,56% у звітному році. Це зменшення пов'язане зі зростанням матеріальних витрат, що свідчить про випереджаючі темпи зростання матеріалів порівняно з амортизацією.

Узагальнюючи, зростання загальної суми витрат на виробництво вплинуло на зміну структури витрат, зниження питомої ваги оплати праці та амортизації, тоді як питома вага матеріальних витрат і витрат на інші операційні витрати збільшилась. Це вказує на необхідність удосконалення управління витратами та пошуку шляхів підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві.

Аналіз рівня та динаміки фінансових результатів

Для аналізу рівня та динаміки фінансових результатів представимо дані форми № 2 у вигляді таблиці 2.16.

Таблиця 2.16

Фінансові результати підприємства

Назва статті	Абсолютне значення		Відхилення	
	Попередній рік	Наступний рік	Абсолютне	Відносне
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 915 837	1 762 329	- 153 508	-8,01
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1 722 103	1 690 515	- 31 588	-1,83
Валовий прибуток	193 734	71 814	- 121 920	-62,93
Інші операційні доходи	66 122	50 429	- 15 693	-23,73
Адміністративні витрати	41 308	45 107	3 799	9,20
Витрати на збут	92 894	79 808	- 13 086	-14,09
Інші операційні витрати	106 082	116 938	10 856	10,23
Фінансовий результат від операційної діяльності	19 572	- 119 610	- 139 182	-711,13
Інші фінансові доходи	75 995	119 914	43 919	57,79
Фінансові витрати	209 292	89 738	- 119 554	-57,12
Фінансовий результат до оподаткування	- 113 725	- 89 434	24 291	-21,36
Витрати з податку на прибуток	13 569	10 781	- 2 788	-20,55
Чистий фінансовий результат	- 100 156	- 78 653	21 503	-21,47

У звітному році підприємство зазнало зниження показників прибутковості, а його діяльність стала збитковою. Чистий збиток підприємства склав 78 653 тис. грн. Це зниження прибутковості було спричинене переважно зростанням інших операційних витрат.

Згідно з даними форми №2, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зменшився на 1 762 329 тис. грн або 8,01%. Проте собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) знизилась лише на 1,83%. Це означає, що зниження валового прибутку становило 62,93%.

Ці дані свідчать про несприятливу ситуацію на ринку та збільшення витрат підприємства. Зростання інших операційних витрат могло бути обумовлене різними факторами, такими як зростання цін на сировину, збільшення витрат на рекламу або зміни в законодавстві.

Зниження прибутковості та збитковість діяльності підприємства вимагають вжиття заходів для покращення фінансового стану. Це може включати оптимізацію витрат, пошук нових ринків збуту, вдосконалення управління та ефективного використання ресурсів.

Аналіз показників рентабельності

Для аналізу показників рентабельності складаємо таблицю 2.17.

Таблиця 2.17

Коефіцієнти рентабельності

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність капіталу	0,464	-2,987	-3,45
Рентабельність власного капіталу	0,756	-5,297	-6,05
Рентабельність продажів	11,25	4,25	-7,00

У звітному році показники рентабельності капіталу та власного капіталу були від'ємними. Рентабельність капіталу склала мінус 2,98%, а рентабельність власного капіталу становила мінус 5,3%. Це свідчить про те, що підприємство не змогло отримати достатній прибуток від вкладеного капіталу.

У той же час, рентабельність продажів також зменшилась на 7 пунктів і досягла 4,25%. Це означає, що кожна одиниця продажу принесла менше прибутку в порівнянні з попереднім періодом.

					БЕП32.25.002.КРБ	Лист
						52
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата		

Зниження рентабельності може бути обумовлене різними факторами, такими як зростання витрат, низька цінова політика, недостатня ефективність у використанні ресурсів або зниження ринкової конкурентоспроможності.

Для покращення рентабельності підприємства можуть бути необхідні заходи, такі як оптимізація виробничих процесів, зниження витрат, пошук нових ринків збуту, розробка стратегії ціноутворення та підвищення якості продукції. Такі кроки допоможуть збільшити прибутковість і покращити фінансову стабільність підприємства.

Аналіз структури та динаміки балансу

Для аналізу структури та динаміки балансу складемо таблицю 2.18.

Таблиця 2.18

Структура балансу підприємства

Стаття балансу	Абсолютні величини		Структура		Відхилення		
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	Абс.		В структурі
					абс.	відн.	
Попередній рік							
Актив							
Необоротні активи	3 735 956	3 621 673	85,4	89,1	-114 283	-3,1	3,6
Оборотні активи	637 169	443 983	14,6	10,9	-193 186	-30,3	-3,6
Баланс	4 373 125	4 065 656	100,0	100,0	-307 469	-7,0	0,0
Пасив							
Власний капітал	2 630 573	2 547 529	60,2	62,7	-83 044	-3,2	2,5
Довгострокові зобов'язання	861 828	503 348	19,7	12,4	-358 480	-41,6	-7,3
Поточні зобов'язання	880 724	1 014 779	20,1	25,0	134 055	15,2	4,8
Баланс	4 373 125	4 065 656	100,0	100,0	-307 469	-7,0	-
Наступний рік							
Актив							
Необоротні активи	3 621 673	3 511 871	89,1	89,1	-109 802	-3,0	0,0
Оборотні активи	443 983	431 327	10,9	10,9	-12 656	-2,9	0,0
Баланс	4 065 656	3 943 198	100,0	100,0	-122 458	-3,0	0,00
Пасив							
Власний капітал	2 547 529	1 968 849	62,7	49,9	-578 680	-22,7	-12,7
Довгострокові зобов'язання і	503 348	613 419	12,4	15,6	110 071	21,9	3,2
Поточні зобов'язання	1 014 779	1 360 930	25,0	34,5	346 151	34,1	9,6
Баланс	4 065 656	3 943 198	100,0	100,0	-122 458	-3,0	-

Протягом попереднього року капітал підприємства зменшився на 307 469 тис. грн або 7%. Головною причиною цього зменшення є зниження оборотних активів на 193 186 тис. грн, а також зменшення довгострокових зобов'язань.

У наступному році капітал підприємства знову зменшився, цього разу на 122 458 тис. грн або 3%. Зменшення необоротних активів на 109 802 тис. грн та власного капіталу на 578 680 тис. грн стали основними факторами, що призвели до цього зменшення.

Зменшення капіталу підприємства може мати різні причини, такі як неприбутковість, некоректне управління фінансовими ресурсами, зниження ринкової конкурентоспроможності тощо. Це може вплинути на фінансову стійкість та можливості розвитку підприємства.

Для забезпечення стабільності та зростання капіталу підприємства, важливо здійснювати ефективне фінансове управління, раціонально розподіляти ресурси, залучати інвестиції, підвищувати прибутковість та зберігати конкурентну позицію на ринку.

Аналіз основних техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності ПРАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Виробнича потужність ПРАТ "Вінницький ОЖК" складає 742,9 тис. тонн. Коефіцієнт використання виробничої потужності у попередньому році становив 0,92, а в звітному році знизився до 0,72. Це означає, що використання виробничої потужності зменшилося, що може бути наслідком зниження обсягу виробленої продукції.

Обсяг виробленої промислової продукції в звітному році зменшився на 94 873,70 тис. грн або 5,35% в порівнянні з попереднім роком. Зниження обсягу виробництва сталося при зростанні цін на продукцію. Також відбулися зміни в структурі виробництва, зокрема зросла частка нерафінованої соняшникової олії при зниженні обсягів переробки давальницької сировини.

									Лист
									54
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.002.КРБ				

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПРАТ «Вінницький олійножировий комбінат» [50; 51]

Показник	Попередній рік	Наступний рік	Відхилення	
			абсолютне	відн
1. Середньорічна виробнича потужність, т.	742 900,0	742 900,00	0,00	0,00
2. Фактично вироблено продукції, т.	681 522,0	534 754,0	-146 768	-21,54
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,92	0,72	-0,20	
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та АЗ), тис. грн.				
в діючих оптових цінах, тис. грн.	1 773 250,5	1 678 376,8	-94 873,70	-5,35
у порівняних цінах, тис. грн.	773 250,5	1 391 375,2	-381 875,32	-21,54
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та АЗ), тис. грн.	1 762 329	1 789 085,0	26 756,00	1,52
Олія ріпакова нерафінована	270 815,5	114 444,9	-156 370,60	-57,74
Олія соняшникова нерафінована	301 858,8	862 386,7	560 527,90	185,7
Шрот ріпаковий	83 270,8	43 707,60	-39 563,20	-47,51
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн.	3 608 993,5	3 502 093,0	-106 900,50	-2,96
7. Фондовіддача, грн/грн	0,491	0,479	-0,012	
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн.	540 576,0	424 740,5	-115 835,50	-21,43
9. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів, частки	3,28	3,95	0,67	
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, ос.	835	794	-41	-4,91
11. Середньорічний виробіток одного робітника, тис. грн./ос.	2 123,65	2 113,82	-9,83	-0,46
12. Фонд оплати праці штатних працівників, тис. грн.	123 615,0	114 957,00	-8 658,00	-7,00
13. Середньорічна заробітна плата одного робітника, тис. грн.	148,04	144,78	-3,26	-2,20
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	910 665	1 410 706	500 041	54,91
15. Матеріаломісткість, грн/грн.	0,52	0,79	0,27	
16. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1 915 837	1 762 329	-153 508	-8,01
17. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1 722 103	1 690 515	-31 588	-1,83
18. Витрати на 1 гривню продукції, грн/грн	0,90	0,96	0,06	
19. Чистий прибуток, тис. грн.	-100 156	-78 653	21 503	-21,47
20. Рентабельність капіталу, %	0,46	-2,99	-3,45	
21. Рентабельність продукції, %	11,25	4,25	-7,00	

Підприємство проявляє ефективність в своїй діяльності. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів зріс до 3,95 оборотів за рік, що свідчить про

					<i>БЕП32.25.002.КРБ</i>				Лист
									55
<i>Изм.</i>	<i>Лист</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Подпись</i>	<i>Дата</i>					

покращення ефективності використання оборотних активів. Фондовіддача підприємства знаходиться на високому рівні, становлячи 0,479 грн/грн на кінець звітного року. Також була проведена оптимізація персоналу, що призвело до зниження середньооблікової чисельності працівників, але при цьому знизився фонд оплати праці і середньорічний дохід працівника.

Співвідношення витрат на 1 гривню виробленої продукції та матеріаломісткості є негативними факторами, які вказують на зростання витрат та можуть вплинути на ефективність діяльності підприємства. Незважаючи на те, що рентабельність продукції складає 4,25%, в звітному році підприємство зазнало чистого збитку, а рентабельність вкладеного капіталу становить від'ємне значення.

Для підвищення ефективності діяльності підприємства рекомендується звернути увагу на наступні аспекти:

1. Покращення співвідношення неопераційних доходів та витрат. Підприємство може шукати можливості для збільшення неопераційних доходів, наприклад, шляхом розширення ринків збуту, укладання нових контрактів або використання додаткових джерел доходу.

2. Збільшення фондовіддачі. Підприємство може працювати над оптимізацією використання своїх активів та ресурсів, щоб забезпечити більш ефективне використання виробничих потужностей та зменшити втрати.

3. Зниження матеріалоємності. Підприємство може шукати способи оптимізації використання матеріалів у виробничому процесі, ефективнішого контролю за витратами матеріалів та впровадження нових технологій, які дозволять зменшити матеріалоємність продукції.

4. Розглянути можливості збільшення обсягів виробництва продукції за умови підтримки ефективності та якості. Це може включати розширення ринків збуту, введення нових продуктів або використання нових технологій.

Зосередження на цих аспектах допоможе підприємству покращити свій фінансовий результат та збільшити ефективність діяльності.

									Лист
									56
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.002.КРБ				

Висновки до розділу 2

Олійно-жирова галузь України за 30 років незалежності значно прогресувала і стала однією з найуспішніших галузей економіки країни. Обсяги виробництва олійно-жирової продукції, зокрема олії соняшникової, перевищують обсяги 1990 року більш ніж у 6 разів. Сумарна потужність олійно-жирових підприємств перевищує 10 млн тонн переробки насіння соняшнику щорічно.

Олійно-жирова галузь є одним із найперспективніших секторів аграрного виробництва України. Виробництво соняшникової олії нерафінованої та її фракцій продовжує динамічний ріст. Проте, внаслідок окупації частини території країни, виробництво маргаринів зазнало зниження.

Структурно, виробництво соняшникової олії складає 96,3% загального виробництва всіх видів рослинної олії в Україні. Виробництво соєвої олії становить 2,7%, а ріпакової – 1%.

ПРАТ «Вінницький олійножировий комбінат», що входить у промислову групу «Віойл», є одним з найбільших та найпотужніших підприємств з переробки олійних культур та виробництва рослинних олій та жирів в Україні. Основна діяльність підприємства - переробка насіння та виробництво неочищеної олії.

У звітному році виробництво ПРАТ «Вінницький ОЖК» зменшилося на 5,35% у порівнянні з попереднім роком через зниження обсягу виробленої продукції на 21,54%. Одночасно ціни на продукцію зросли. Незважаючи на це, підприємство продемонструвало досить високу ефективність за допомогою таких показників, як коефіцієнт оборотності оборотних засобів, фондівіддача та рентабельність продукції. Однак, були зафіксовані негативні фактори, такі як зростання витрат на одиницю продукції та матеріаломісткість продукції.

У цілому, підприємство є ефективним, але є потенціал для підвищення ефективності, що сприятиме збільшенню фінансових результатів.

									Лист
									57
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.002.КРБ				

РОЗДІЛ 3
ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПРОЕКТУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТРУДОВОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ
КОМБІНАТ»

3.1. Обґрунтування інноваційного проекту

Для підвищення ефективності трудового потенціалу підприємства пропонується впровадити на ПРАТ «Вінницький ОЖК» виробництво нового виду продукції – олії лляної, яка є корисною та користується високим попитом.

Вона має деякі особливості, які можуть сприяти покращанню продуктивності та здоров'я працівників.

Олія льону містить високий вміст ненасичених жирних кислот, таких як олеїнова кислота, яка є джерелом енергії. Також вона містить лецитин, який сприяє покращенню пам'яті, фокусу та концентрації. Це може бути корисним для споживачів, особливо тих, чиє завдання потребують великої уваги.

Олія льону містить антиоксиданти, такі як сесамол та сесамінол, які допомагають боротися зі стресом та запаленням. Використання цієї олії може сприяти загальному благополуччю та здоров'ю працівників, що може позитивно позначитися на їх трудовому потенціалі.

В Україні вирощують близько 35 тис. т льону, і виробляють до 1000 т олії на рік. Проте здебільшого вона використовується не для їжі, а для виробництва ліків і лаків. Олія лляна – натуральний продукт, виготовлений з насіння олійного льону, який володіє унікальними властивостями. Сфера застосування лляної олії дуже велика, з нього виготовляють швидковисихаючі лаки, оліфи а так само лінолеум і олійні фарби.

Враховуючи наявне обладнання на підприємстві, для налагодження процесу виробництва лляної олії необхідно додатково придбати прес-машину

					<i>БЕП32.25.003.КРБ</i>	<i>Лист</i>
<i>Изм.</i>	<i>Лист</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Подпись</i>	<i>Дата</i>		58

для лляної олії, машину для екстракції лляної олії, машину для рафінування лляної олії.

Нормативні дані для проведення розрахунків представлені у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Нормативно-довідкова інформація для розрахунків

Показники	Позначення	Значення
Норматив відрахувань до соціальних фондів % , від основної і додаткової заробітних плат	Осф	22
Норма амортизації вартості будівлі,%	НАб	5
Норма витрат на ремонтні роботи по виробничій будівлі %	НРб	2
Норма витрат на утримання і експлуатацію виробничої будівлі,%	Нсз	0,7
Норма амортизації обладнання,%	Нао	20
Норма витрат на ремонтні роботи обладнання, %	Нро	5,4
Норма витрат на утримання і експлуатацію обладнання, %	Нсо	1,8
Річний фонд робочого часу робітника, ч	Фг	1996
Вартість 1кВт.ч електроенергії, грн	Се	5,5
Коефіцієнт використання інженерного ресурсу	Кір	0,8
Годинна тарифна ставка, грн	ТСч	
робочого 2-го розряду		65,5
робочого 4-го розряду		70,2
робочого 5-го розряду		80,4
робочого 6-го розряду		97,3

Розрахунок величини інвестицій для реалізації проекту

Для здійснення проекту необхідні інвестиції (I), загальна сума яких складається з:

- первісної вартості впроваджуваного обладнання (ПВоб);
- первісної вартості будівельних робіт (ПВбуд);
- додаткових оборотних коштів, які знадобляться комбікормовому заводу у разі збільшення обсягу виробництва продукції (ΔОК);

$I_{МАРК}$ – інвестиції у маркетингову компанію для забезпечення реалізації продукції.

$$I = ПВоб + ПВбуд + \Delta ОК + I_{МАРК} \quad (3.1)$$

Інвестиції в основні фонди є первісною вартістю запропонованого до впровадження обладнання та будівельних робіт. До складу первісної вартості впроваджуваного обладнання (ПВоб) входять вартість його придбання (Впр),

транспортні витрати на доставку (Тр), заготівельно-складські витрати (Зс) та витрати на монтаж обладнання (Мн):

$$ПВоб = 1,2 * (Впр + Тр + Зс + Мн), \quad (3.2)$$

де Тр = 8 % від вартості придбання обладнання;

Зс = 2 % від вартості придбання обладнання;

1,2 – коефіцієнт, що враховує додаткові витрати у розмірі 20 % від врахованої частини первісної вартості впроваджуваного обладнання.

Проектом передбачено придбання лінії для виробництва лляної олії потужністю 4 т/зм. При роботі у одну зміну по 8 годин 250 днів на рік річна потужність лінії складе 700 тон переробки льону на рік. Відповідно до проведеного моніторингу вартість подібної лінії складає 2850 тис. грн.

Також для реалізації проекту необхідно збільшити оборотні активи підприємства виходячи з планового коефіцієнту оборотності 8 разів на рік (тривалість одного обороту 45 днів).

Загальну суму вартості придбання та монтажу обладнання необхідно розрахувати за допомогою табл.3.2.

Таблиця 3.2

Розрахунок вартості придбання та монтажу впроваджененого обладнання

Склад витрат	Період реалізації проекту					
	0-й рік	1	2	3	4	усього
Покупка обладнання, тис. грн. (з ПДВ)	2850					
у тому числі ПДВ	475					
Витрати на монтаж 10%, тис. грн. (з ПДВ)	285					
у тому числі ПДВ	47,5					
Оборотні кошти на фінансування ПДВ, тис. грн.	2802,9					
ІС, сума інвестицій коштів в проект, всього	5652,9					5652,89
Ставка дисконту при СВК=20%	1,0					
ЧІ, чиста (приведена) вартість коштів, які інвестовано в проект	5652,9					5652,89

Тоді загальна величина інвестицій дорівнюватиме:

$$I = 5652,89 \text{ тис грн.}$$

									Лист
									60
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата					

БЕП32.25.003.КРБ

Розрахунок собівартості та обсягу реалізації олії лляної та побічних продуктів

Розрахунок виробничої програми підприємства представимо у вигляді таблиці 3.3 та таблиці 3.4.

Таблиця 3.3

Розрахунок планового обсягу виробництва підприємства

	Показники	Значення
1	Виробнича потужність підприємства, т/добу	4
2	Плановий фонд робочого часу підприємства, діб	250
3	Коефіцієнт використання виробничої потужності	0,7
4	Плановий обсяг переробки насіння соняшнику на рік, тис.т	700

Таким чином, плановий обсяг виробництва становитиме 700 т на рік.

Виробнича програма розраховується шляхом розподілу загального обсягу виробництва між основними видами продукції на основі технології виробництва та планового виходу продуктів.

Таблиця 3.4

Виробнича програма підприємства

Вид продукції	Вихід	Обсяг виробництва, т	Ціна 1 т, грн	Обсяг виробництва, тис.грн
Олія	25,00%	175,00	76000	13300
Макуха	55,00%	385,00	23500	9047,5
Лушпиння	12,00%	84,00	900	75,6
Всього	92,00%	644,00		22423,1

Розрахунок собівартості продукції

Матеріальні витрати

Витрати на сировину та матеріали

Відповідно до розрахунку виробничої програми загальний обсяг переробки насіння соняшника на рік становитиме 700 т. При існуючій ціні на льон у 19 200 грн/т без ПДВ, загальні витрати на сировину становитимуть:

$$V_{\text{сир}} = 700 \text{ т} * 19\,200 \text{ грн/т} = 13440 \text{ тис. грн}$$

Витрати на матеріали приймаються на рівні 20 % від вартості сировини:

$$V_{\text{мат}} = 13440 \text{ тис. грн} \times 0,2 = 2688 \text{ тис.грн}$$

Витрати на паливо й енергію

Витрати на електроенергію заводу можна розрахувати за формулою:

									Лист
									61
Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата	БЕП32.25.003.КРБ				

$$V_{\text{ел/ен}} = N \times P_{\text{річ}} \times \Gamma_{\text{доб}} \times K_c \times m / 1000 \quad (3.3)$$

де N – сумарна потужність електродвигунів обладнання;

$P_{\text{річ}}$ – річний період роботи заводу в днях;

$\Gamma_{\text{доб}}$ – середня тривалість роботи заводу за добу;

K_c – коефіцієнт використання потужності електродвигунів;

m – тариф за 1 кВт×год електроенергії.

$$V_{\text{ел/ен}} = 148 \times 250 \times 8 \times 5,5 / 1000 * 0,5 = 814 \text{ тис. грн}$$

Витрати на газ визначаються на основі питомих витрат на 1 тону продукції та ціни 1 тис. куб.м. газу (9200 грн):

$$V_{\text{газ}} = 195 * 25 / 1000 * 24500 / 1000 = 119,4 \text{ тис. грн}$$

Загальні витрати на паливо та енергію:

$$V_{\text{пе}} = 814 + 119,4 = 933,4 \text{ тис. грн}$$

Загальні матеріальні витрати:

$$MB = V_{\text{сир}} + V_{\text{мат}} + V_{\text{пе}}$$

$$MB = 13440 + 2688 + 814 + 119,4 = 17061,44 \text{ тис. грн}$$

Витрати на оплату праці

По проекту для роботи підприємства необхідно 1 виробнича зміна. У структурі персоналу додатковий та управлінський персонал складає 30 % від виробничого.

Таблиця 3.5

Розрахунок витрат на оплату праці на 1 зміну

Склад виробничої зміни	Кількість	Розряд	Годинна тарифна ставка, грн	Фонд робочого часу, год/рік	Фонд оплати праці, грн/рік
Начальник зміни	1	6	97,3	1960	190708
Апаратник пресу	1	5	80,4	1960	157584
Вантажник	1	2	65,5	1960	128380
Апаратник фільтрації масла	1	5	80,4	1960	157584
Слюсар	1	4	70,2	1960	137592
Всього основна заробітна плата	5				771848
Додаткова заробітна плата (20 %)					154369,6
Всього основна і додаткова заробітна плата, тис.грн					926217,6

Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата

Загальні витрати на оплату праці виробничого персоналу – 926217,6 грн.

Чисельність невиробничого персоналу: $5 \times 0,3 \approx 2$ ос.

Загальна чисельність додаткового персоналу – 7 ос.

При середній заробітній платі одного працівника невиробничого персоналу у 14500 грн, фонд оплати праці невиробничого персоналу складе:

$$2 \text{ ос.} \times 14500 \text{ грн} \times 12 \text{ міс.} / 1000 = 348 \text{ тис. грн.}$$

Загальні річні витрати на оплату праці складають:

$$В_{\text{оп}} = 926,22 + 348 = 1274,22 \text{ тис. грн}$$

Відрахування на соціальні заходи

Відрахування на соціальні заходи необхідно визначити, використовуючи встановлені відсотки відрахувань (22 %):

$$В_{\text{сз}} = 1274,22 \times 0,22 = 280,33 \text{ тис.грн}$$

Витрати з амортизації основних фондів, нематеріальних активів та інших позаоборотних активів

$$А_{\text{обл.}} = 2850 / 1,2 * 0,2 = 475,00 \text{ тис. грн}$$

Загальні витрати за статтею «Амортизація» складають:

$$\Delta A = 475,00 \text{ тис. грн.}$$

Додаткові інші витрати

Інші витрати можна прийняти на рівні 5 % від матеріальних витрат

$$В_{\text{інші}} = 19090,98 \times 0,05 = 954,55 \text{ тис. грн}$$

Всі статті собівартості продукції нової лінії представлено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Розрахунок виробничих витрат підприємства

Елементи економічних витрат	Сума витрат, тис.грн
1. Матеріальні витрати	17061,44
в тому числі: сировина та матеріали	16128
паливо та енергія	933,4
2. Витрати на оплату праці	1274,22
3. Відрахування на соціальні заходи	280,33
4. Амортизація основних фондів, нематеріальних активів та інших позаоборотних активів	475,00
5. Інші витрати	954,55
Всього витрат (собівартість виробленої продукції)	20045,53

Изм.	Лист	№ докум.	Подпись	Дата

БЕП32.25.003.КРБ

Лист

63

Вартість додатково виробленої та реалізованої продукції становить:

$$РП (ВП) = Ц * ВП, \quad (3.6)$$

де РП – вартість реалізованої продукції, грн.

ВП – вартість виробленої продукції, грн.

Ц – ціна 1 тонни продукції, грн.

$$РП (ВП) = 22423,1 \text{ тис.грн}$$

Додатковий прибуток від реалізації додатково виробленої продукції становить:

$$Пд = РП - Сп = 22423,1 - 20045,53 = 2377,57 \text{ тис. грн}$$

Таблиця 3.7

Зміна показників підприємства в результаті реалізації проекту

Найменування показників	Одиниці виміру	Значення (+, -)
1. Обсяг виробництва та реалізації	т	644,00
у т.ч. лляна олія	т	175,00
Макуха	т	385,00
Лушпиння	т	84,00
2. Вартість виробленої та реалізованої продукції	Тис. грн	22423,1
3. Повна собівартість виробленої та реалізованої продукції	Тис.грн	20045,53
4. Витрати на сировину і матеріали	Тис.грн	17061,4375
5. Фонд оплати праці	Тис.грн	1274,22
6. Єдиний соціальний внесок	Тис. грн.	280,33
7. Інші витрати	Тис. грн.	954,55
7. Прибуток	Тис.грн	2377,57
8. Чистий прибуток	Тис.грн	1949,61
9. Чисельність працівників	Осіб	7

Розрахунок економічної ефективності проекту

Розрахуємо ефективність проекту. Для цього побудуємо таблицю 3.8.

Таблиця 3.8

Ефективність проекту по впровадженню нового виду продукції – олії лляної

Показники	Період реалізації проекту					
	0-ий рік	1	2	3	4	усього
ІС, сума інвестованих у проект коштів, усього, тис. грн.	5652,89					5652,89
Середньозважена вартість капіталу (СВК), %	20					
Дисконтний множник	1	0,8333	0,6944	0,5787	0,4823	
ЧІ, чиста (приведена) вартість інвестованих у проект коштів, тис. грн.	5652,89	0				5652,89
Грошовий потік від проекту, тис. грн.		2424,61	2424,61	2424,61	2424,61	9698,42
Дисконтований грошовий потік у році		2020,42	1683,65	1403,12	1169,39	6276,58
Дисконтований грошовий потік наростаючим підсумком, тис.грн	-5652,89	-3632,46	-1948,82	-545,70	623,69	
NPV, тис. грн.						623,69
IRR, %						25,72%
Індекс доходності (ІД);						1,11
Період окупності (ПО), років						2,90
Період окупності з врахуванням дисконтування (ПО дис.), років						3,47

Реалізація даного проекту є доцільною. Захід дозволить збільшити обсяг виробництва, збільшити рентабельність та прибуток підприємства.

Інвестиції складають 5652,89 тис. грн. Чистий приведений дохід складає (NPV) складає 623,69 тис. грн. Період окупності складає 2,9 року, з урахуванням дисконтування – 3,47 року. Внутрішня норма доходності (IRR) складає 25,72%. Показники свідчать про доцільність реалізації даного проекту.

Розрахунок впливу проекту на основні показники виробничо-господарської діяльності ПРАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Результати розрахунків по запропонованому проекту наведемо в табл. 3.10. Загальний вплив на основні техніко-економічні показники підприємства наведено у табл. 3.11.

									Лист
									65
Ізм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата	БЕП32.25.003.КРБ				

Таблиця 3.9

Вплив запропонованих заходів на основні техніко-економічні показники діяльності
ПРАТ «Вінницький ОЖК»

№ п/п	Назва заходів	Інвестиції, тис грн			Зміна показників діяльності підприємства (+,-)								
		Усього	У тому числі		Вироблена продукція	Собівартість, тис грн					Чистий прибуток, тис грн	Чисельність зайнятих, осіб	Строк окупності інвестицій років
			Основні кошти	Оборотні активи		Усього	У тому числі			Інші витрати			
							Матеріальні витрати	Оплата праці й відрахування на соц. заходи	Амортизаційні відрахування та витрати на утримання ОЗ і НА				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Випуск олії ляної	5652,89	2850	2802,9	22 423,1	20045,53	17061,44	1554,55	475,00	954,55	1949,61	7	2,90

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності
ПРАТ «Вінницький ОЖК» до та після впровадження заходів

Показник	Наступний рік	Проектний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, т.	742 900,00	742 900,00	0	0
2. Фактично вироблено продукції, т.	534 754,00	535 398,00	644,00	0,12
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,720	0,721	0,001	
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та АЗ), тис. грн.				
в діючих оптових цінах, тис. грн.	1 678 376,80	1 700 799,9	22 423,10	1,34
у порівнянних цінах, тис. грн.	1 391 375,20	1 413 798,30	22 423,10	1,61
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та АЗ), тис.грн.	1 789 085,00	1 811 508,10	22 423,10	1,25
6. Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	3 502 093,0	3 504 468,0	2 375,00	0,07
7. Фондовіддача, грн/грн	0,479	0,485	0,006	
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн.	424 740,50	427 543,39	2 802,89	0,66
9. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів, частки	3,95	3,98	0,03	
10. Середньооблікова чисельність працівників облікового складу, ос.	794	801	7	0,88
11. Середньорічний виробіток одного робітника, тис. грн./ос.	2 113,82	2 123,35	9,53	0,45
12. Фонд оплати праці штатних працівників, тис. грн.	114 957,00	116 231,22	1 274,22	1,11
13. Середньорічна заробітна плата одного робітника, тис. грн.	144,78	145,11	0,33	0,23
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	1 410 706	1 427 767,44	17 061	1,21
15. Матеріаломісткість, грн/грн.	0,7885	0,7882	-0,0003	
16. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	1 762 329	1 784 752	22 423	1,27
17. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1 690 515	1 710 561	20 046	1,19
18. Витрати на 1 гривню продукції, грн/грн	0,959	0,958	-0,001	
19. Чистий прибуток, тис. грн.	-78 653	-76 703	1 950	0,02
20. Рентабельність капіталу, %	-2,99	-2,7	0,29	
21. Рентабельність продукції, %	4,25	4,30	0,05	

Як видно з таблиці 3.10 в проектному році в порівнянні зі звітним відбулося покращення основних техніко-економічних показників роботи підприємства.

За рахунок впровадження проекту диверсифікації діяльності підвищиться прибуток і рентабельність ПРАТ «Вінницький ОЖК»:

- валовий прибуток підприємства зросте на 2377,57 тис. грн;
- чистий прибуток зросте на 1 950 тис. грн.

Зросла продуктивність персоналу, середньорічна заробітна плата, чисельність персоналу, що свідчить про підвищення ефективності використання трудового персоналу компанії.

Таким чином, у проектному році вдалося покращити показники діяльності підприємства та збільшити величину прибутку. За рахунок впровадження проекту випуску олії лляної ми виконали поставлене перед нами завдання – покращили фінансове становище підприємства та рентабельність господарської діяльності.

Висновок до розділу 3

Нами запропоновано ідею проекту – виробництво на ПРАТ «Вінницький ОЖК» лляної олії, яка є корисною та користується високим попитом. Враховуючи наявне обладнання на підприємстві, для налагодження процесу виробництва лляної олії необхідно додатково придбати прес-машину для лляної олії, машину для екстракції лляної олії, машину для рафінування лляної олії.

Проведено фінансовий аналіз проекту із розрахунком основних показників ефективності проекту. За рахунок впровадження проекту диверсифікації діяльності підвищиться прибуток і рентабельність ПРАТ «Вінницький ОЖК»: валовий прибуток підприємства зросте на 2377,57 тис. грн; чистий прибуток зросте на 1 950 тис. грн.

Зросла продуктивність персоналу, середньорічна заробітна плата, чисельність персоналу, що свідчить про підвищення ефективності використання трудового персоналу компанії.

Нами зроблено висновок щодо ефективності проекту та доцільності його реалізації – запропонований проект впровадження нового виду – олії лляної є ефективним та економічно доцільним, про що свідчить дисконтований строк окупності 3,47 роки – це менше від прийнятих по галузі 4 років.

Тобто ми виконали поставлену перед нами задачу – обґрунтувати проект підвищення ефективності трудового потенціалу ПРАТ «Вінницький ОЖК» та розрахувати його економічну ефективність.

					<i>БЕП29.27.003.КРБ</i>	<i>Лист</i>
<i>Изм.</i>	<i>Лист</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Подпись</i>	<i>Дата</i>		69

ВИСНОВОК

Трудовий потенціал підприємства відображає сукупність знань, навичок, здібностей та досвіду його співробітників, які можуть бути використані для досягнення організаційних цілей. Цей концепт є важливим для забезпечення продуктивності та конкурентоспроможності підприємства.

Оцінка трудового потенціалу підприємства включає визначення компетенцій співробітників, оцінку їх рівня знань і навичок, а також виявлення можливостей для подальшого розвитку. Цей процес допомагає виявити сильні та слабкі сторони трудового потенціалу та прийняти відповідні заходи для його поліпшення.

Підвищення трудового потенціалу підприємства включає ряд заходів, спрямованих на покращення знань, навичок, мотивації та співпраці співробітників. Ці заходи можуть включати навчання, розвиток, тренінги, створення сприятливої робочої атмосфери, а також стимулювання творчості та інновацій.

Ефективне управління трудовим потенціалом передбачає постійний моніторинг і оцінку, розробку та впровадження стратегій та політик, спрямованих на розвиток співробітників. Також важливо створити систему мотивації та визнання. При цьому важливо забезпечити взаємодію між різними відділами та командами з метою ефективного використання трудового потенціалу.

Підвищення трудового потенціалу сприяє покращенню продуктивності підприємства, зниженню витрат, підвищенню якості продукції та задоволеності клієнтів. Високий рівень трудового потенціалу створює конкурентну перевагу для підприємства і сприяє його стійкому розвитку.

Оглядаючи в цілому, розуміння, оцінка та підвищення трудового потенціалу підприємства є важливими аспектами управління людськими ресурсами. Це вимагає систематичного підходу, вдосконалення процесів

управління персоналом та залучення співробітників до активної участі у розвитку організації.

Протягом 30 років незалежності України, олійно-жирова галузь значно прогресувала і стала однією з найуспішніших галузей національної економіки. Обсяги виробництва олійно-жирової продукції, зокрема соняшникової олії, збільшилися більш ніж у 6 разів порівняно з 1990 роком. Сумарна потужність олійно-жирових підприємств щорічно перевищує 10 млн тонн переробки насіння соняшнику.

Олійно-жирова галузь є одним з найперспективніших секторів аграрного виробництва в Україні. Виробництво соняшникової олії та її фракцій продовжує динамічний ріст. Проте, внаслідок окупації частини території країни, виробництво маргаринів зазнало зниження.

Структурно, соняшникова олія становить 96,3% загального виробництва всіх видів рослинної олії в Україні. Виробництво соєвої олії складає 2,7%, а ріпакової - 1%.

ПрАТ "Вінницький олійножировий комбінат" (ПАТ "Вінницький ОЖК"), що входить до промислової групи "Віойл", є одним з найбільших та найпотужніших підприємств з переробки олійних культур та виробництва рослинних олій та жирів в Україні. Основна діяльність підприємства полягає у переробці насіння та виробництві нерафінованої олії.

У звітному році виробництво ПАТ "Вінницький ОЖК" зменшилося на 5,35% порівняно з попереднім роком через зниження обсягу виробленої продукції на 21,54%. Одночасно ціни на продукцію зросли. Незважаючи на це, підприємство продемонструвало досить високу ефективність за допомогою таких показників, як коефіцієнт оборотності оборотних засобів, фондвіддача та рентабельність продукції. Однак, були зафіксовані негативні фактори, такі як зростання витрат на одиницю продукції та матеріаломісткість продукції.

					<i>БЕП29.27.003.КРБ</i>	<i>Лист</i>
						71
<i>Изм.</i>	<i>Лист</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Подпись</i>	<i>Дата</i>		

У цілому, підприємство є ефективним, але має потенціал для підвищення ефективності, що призведе до збільшення фінансових результатів.

У рамках даного дослідження ми розробили концепцію проекту, який передбачає виробництво лляної олії на ПрАТ "Вінницький ОЖК". Ляна олія є корисною та користується великим попитом на ринку. Враховуючи наявне обладнання на підприємстві, для реалізації процесу виробництва лляної олії необхідно додатково придбати прес-машину для лляної олії, машину для екстракції лляної олії та машину для рафінування.

Ми провели фінансовий аналіз проекту, розрахувавши основні показники його ефективності. Впровадження проекту диверсифікації діяльності призведе до збільшення прибутку та рентабельності ПрАТ "Вінницький ОЖК". Валовий прибуток підприємства зросте на 2377,57 тис. грн, а чистий прибуток збільшиться на 1 950 тис. грн.

У результаті реалізації проекту, продуктивність персоналу підвищиться, середньорічна заробітна плата зросте, а чисельність персоналу збільшиться, що свідчить про більш ефективне використання трудового потенціалу компанії.

Ми зробили висновок про ефективність та доцільність реалізації запропонованого проекту виробництва лляної олії. Дисконтований строк окупності проекту становить 3,47 роки, що менше за прийнятий у галузі період окупності в 4 роки. Це свідчить про те, що проект є ефективним та економічно доцільним.

Отже, ми успішно виконали поставлену перед нами задачу – обґрунтували проект з підвищення ефективності трудового потенціалу ПрАТ "Вінницький ОЖК" та розрахували його економічну ефективність.

					<i>БЕП29.27.003.КРБ</i>	<i>Лист</i>
						72
<i>Изм.</i>	<i>Лист</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Подпись</i>	<i>Дата</i>		

10. Череп А. В., Зубрицька Я. О. Основи формування трудового потенціалу в державі, регіоні, на підприємстві. Вісник Запорізького національного університету. 2011. № 1 (9). С. 245–254.

11. Кліяненко Б. Т., Большенко С. Ф. Вплив мотиваційного фактора на формування конкурентоспроможного трудового потенціалу регіону. Регіональна економіка. 2004. № 4 (34). С. 7–15.

12. Демко І. Аналіз методів оцінки трудового потенціалу підприємства. Фінансова система України. Частина 3 / Наукові записки. Серія “Економіка”. Випуск 10. С. 15-22.

13. Ладунка І. С., Буркова М. С. Підвищення ефективності використання трудового потенціалу підприємств. Економіка та суспільство. №14. 2018. С. 421–425.

14. Воронин А., Пастух А. Эффективность производства и распределение экономии общественного труда между субъектами рынка. Экономика Украины. 2009. № 3. С. 27-37.

15. Замора О.І. Основні тенденції формування і використання трудових ресурсів. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 4. С. 85-91.

16. Приймак В. І. Трудовий потенціал і механізми його реалізації в регіоні : монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 383 с.

17. Обсяги виробництва основних видів продукції. Державна служба статистики: [Веб-сайт]. 2023. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 19.05.2023).

18. Результати олійного ринку за 2021 рік: названо найбільших імпортерів українських олій та олійних культур. Latifundist: [Веб-сайт]. 2022. URL: <https://latifundist.com/novosti/58303-rezultati-olijnogo-rinku-za-2021-rik-nazvano-najbilshih-importeriv-ukrayinskih-olij-ta-olijnih-kultur> (дата звернення: 19.05.2023).

19. Топ виробників олії в Україні у 2020–2021 роках. Landlord: [Веб-сайт]. 2021. URL: <https://landlord.ua/news/top-vyrobnykiv-olii-v-ukraini-u-2020-2021-rokakh/> (дата звернення: 05.05.2023).

20. Історія ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат». ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».: [Веб-сайт]. 2022. URL: <http://vmzhk.vioil.com/> (дата звернення: 29.03.2023).

21. Регулярна інформація за 2019 рік. ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат». [Веб-сайт]. 2022. URL: <http://vmzhk.vioil.com/static.vmzhk.vioil.com/pdf/giecb2019.docx> (дата звернення: 04.04.2023).

22. Регулярна інформація за 2020 рік ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат». [Веб-сайт]. 2022. URL: <http://vmzhk.vioil.com/static.vmzhk.vioil.com/pdf/zvit2020.docx> (дата звернення: 04.04.2023).

					<i>БЕП29.27.003.КРБ</i>	<i>Лист</i>
<i>Изм.</i>	<i>Лист</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Подпись</i>	<i>Дата</i>		75

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТА

Відділення економічне

Кафедра Економіки

Освітньо - професійно програма «Економіка»

Спеціальність 051 «Економіка»

Форма навчання денна

**ДОДАТКИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

**на тему: «Шляхи підвищення ефективності використання
трудового потенціалу підприємства ПрАТ «Вінницький
олійножировий комбінат»**

на здобуття ступеню першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Студент _____ (Черненко І.О.)

Керівник _____ (викладач II категорії Катан В.П.)

ОДЕСА 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТА

Відділення економічне

Кафедра Економіки

Освітньо - професійно програма «Економіка»

Спеціальність 051 «Економіка»

Форма навчання денна

**ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ
ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

**на тему: «Шляхи підвищення ефективності використання
трудового потенціалу підприємства ПрАТ «Вінницький
олійножировий комбінат»**

на здобуття ступеню першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Студент _____ (Черненко І.О.)

Керівник _____ (викладач II категорії Катан В.П.)

ОДЕСА 2023

Зміст

1. Мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження
2. Показники підвищення ефективності використання трудового потенціалу
3. Найбільші виробники олії соняшникової нерафінованої у 2020-2021 маркетинговому році
4. Показники використання трудового потенціалу
5. Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПРАТ «Вінницький олійножировий комбінат»
6. Зміна показників підприємства в результаті реалізації проекту
7. Ефективність проекту по впровадженню нового виду продукції – олії лляної
8. Вплив запропонованих заходів на основні техніко-економічні показники діяльності
9. Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПРАТ «Вінницький ОЖК» до та після впровадження заходів

Додаток 1

Мета роботи: дослідження теоретико-методичних основ та обґрунтування напрямів підвищення ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Завдання:

- дослідити теоретичні та методичні основи ефективності використання трудового потенціалу підприємств;
- провести діагностику стану та перспективи розвитку олійножирової галузі України;
- представити техніко-економічну характеристику ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» та визначити специфіку його розвитку;
- провести економічну діагностику стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»;
- здійснити оцінку ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»;
- визначити напрями підвищення ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»;
- обґрунтувати проект з підвищення ефективності використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Об'єкт дослідження – господарська діяльність ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Предмет дослідження – ефективність використання трудового потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Рис. 1. Показники підвищення ефективності використання трудового потенціалу

Додаток 3

Рис. 2 Найбільші виробники олії соняшникової нерафінованої у 2020-2021 маркетинговому році

Додаток 4

Показники використання трудового потенціалу

Таблиця 3

Вплив трудових факторів на обсяг виробництва продукції

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			всього	у тому числі за рахунок	
				ЧСУ	ВРІР
1. Обсяг виробленої промислової продукції у співвідносних цінах (без ПДВ та акцизу), тис. грн.	1773250,5	1678376,8	-94873,7	-87069,79	-7803,91
2. Середньооблікова чисельність персоналу, чол.	835	794	-41	-87069,79	-
3. Середньорічна продуктивність одного робітника, тис. грн./ос.	2123,65	2113,82	-9,83	-	-7803,91

Таблиця 4

Вплив зміни чисельності персоналу та середньої заробітної плати одного робітника на зміну фонду оплати праці

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			всього	у тому числі за рахунок	
				ЧСУ	ЗП
1. Фонд оплати праці штатних робітників, тис. грн.	123615	114957	-8658	-6069,72	-2588,28
2. Середньооблікова чисельність штатних робітників облікового складу, чол.	835	794	-41	-6069,72	-
3. Середньорічна заробітна плата одного робітника, тис. грн.	148,04	144,78	-3,26	-	-2588,28

Таблиця 5

Співвідношення змін продуктивності праці та середньої заробітної плати

Показник	Попередній рік	Наступний рік	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
1. Середньорічна продуктивність одного робітника, тис. грн./чол.	2123,65	2113,82	-9,83	-0,46
2. Середньорічна заробітна плата одного робітника, тис. грн.	148,04	144,78	-3,26	-2,20

Додаток 5

Таблиця 6

**Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності
ПРАТ «Вінницький олійножировий комбінат»**

Показник	Попередній рік	Наступний рік	Відхилення	
			абсолютне	відн
1. Середньорічна виробнича потужність, т.	742 900,0	742 900,00	0,00	0,00
2. Фактично вироблено продукції, т.	681 522,0	534 754,0	-146 768	-21,54
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,92	0,72	-0,20	
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та АЗ), тис. грн.				
в діючих оптових цінах, тис. грн.	1 773 250,5	1 678 376,8	-94 873,70	-5,35
у порівняних цінах, тис. грн.	1 773 250,5	1 391 375,2	-381 875,32	-21,54
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та АЗ), тис. грн.	1 762 329	1 789 085,0	26 756,00	1,52
Олія ріпакова нерафінована	270 815,5	114 444,9	-156 370,60	-57,74
Олія соняшникова нерафінована	301 858,8	862 386,7	560 527,90	185,7
Шрот ріпаковий	83 270,8	43 707,60	-39 563,20	-47,51
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн.	3 608 993,5	3 502 093,0	-106 900,50	-2,96
7. Фондовіддача, грн/грн	0,491	0,479	-0,012	
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн.	540 576,0	424 740,5	-115 835,50	-21,43
9. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	3,28	3,95	0,67	
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, ос.	835	794	-41	-4,91
11. Середньорічний виробіток одного робітника, тис. грн./ос.	2 123,65	2 113,82	-9,83	-0,46
12. Фонд оплати праці працівників, тис. грн.	123 615,0	114 957,00	-8 658,00	-7,00
13. Середньорічна заробітна плата одного робітника, тис. грн.	148,04	144,78	-3,26	-2,20
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	910 665	1 410 706	500 041	54,91
15. Матеріаломісткість, грн/грн.	0,52	0,79	0,27	
16. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1 915 837	1 762 329	-153 508	-8,01
17. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1 722 103	1 690 515	-31 588	-1,83
18. Витрати на 1 гривню продукції, грн/грн	0,90	0,96	0,06	
19. Чистий прибуток, тис. грн.	-100 156	-78 653	21 503	-21,47
20. Рентабельність капіталу, %	0,46	-2,99	-3,45	
21. Рентабельність продукції, %	11,25	4,25	-7,00	
18. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	3269180,3	3357463,5	88283,20	2,70
19. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	3452064	3138712	-313352,0	-9,08
20. Чистий прибуток, тис.грн.	-72667,00	387	73054,00	-100,53
21. Рентабельність капіталу, %	-0,389	0,002	0,39	
22. Рентабельність продукції, %	4,589	10,810	6,22	

Додаток 6

Таблиця 7

Зміна показників підприємства в результаті реалізації проекту

Найменування показників	Одиниці виміру	Значення (+, -)
1. Обсяг виробництва та реалізації	т	644,00
у т.ч. лляна олія	т	175,00
макуха	т	385,00
лушпиння	т	84,00
2. Вартість виробленої та реалізованої продукції	тис. грн	22423,1
3. Повна собівартість виробленої та реалізованої продукції	тис. грн	20045,53
4. Витрати на сировину і матеріали	тис. грн	17061,4375
5. Фонд оплати праці	тис. грн	1274,22
6. Єдиний соціальний внесок	тис. грн	280,33
7. Інші витрати	тис. грн	954,55
7. Прибуток	тис. грн	2377,57
8. Чистий прибуток	тис. грн	1949,61
9. Чисельність працівників	Осіб	7

Ефективність проекту по впровадженню нового виду продукції – олії лляної

Показники	Період реалізації проекту					
	0-ий рік	1	2	3	4	усього
ІС, сума інвестованих у проект коштів, усього, тис. грн.	5652,89					5652,89
Середньозважена вартість капіталу (СВК), %	20					
Дисконтний множник	1	0,8333	0,6944	0,5787	0,4823	
ЧІ, чиста (приведена) вартість інвестованих у проект коштів, тис. грн.	5652,89	0				5652,89
Грошовий потік від проекту, тис. грн.		2424,61	2424,61	2424,61	2424,61	9698,42
Дисконтований грошовий потік у році		2020,42	1683,65	1403,12	1169,39	6276,58
Дисконтований грошовий потік наростаючим підсумком, тис.грн	-5652,89	-3632,46	-1948,82	-545,70	623,69	
NPV, тис. грн.						623,69
IRR, %						25,72%
Індекс доходності (ІД);						1,11
Період окупності (ПО), років						2,90
Період окупності з врахуванням дисконтування (ПО дис.), років						3,47

Додаток 8

Таблиця 9

**Вплив запропонованих заходів на основні техніко-економічні показники діяльності
ПРАТ «Вінницький ОЖК»**

№ п/п	Назва заходів	Інвестиції, тис грн			Зміна показників діяльності підприємства (+,-)								Строк окупності інвестицій років
		Усього	У тому числі		Вироблена продукція	Собівартість, тис грн					Чистий прибуток, тис грн	Чисельність зайнятих, осіб	
			Основні кошти	Оборотні активи		Усього	У тому числі			Інші витрати			
							Матеріальні витрати	Оплата праці й відрахування на соц. заходи	Амортизаційні відрахування та витрати на утримання ОЗ і НА				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Випуск олії лляної	5652,89	2850	2802,9	22 423,1	20045,53	17061,44	1554,55	475,00	954,55	1949,61	7	2,90

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПРАТ «Вінницький ОЖК» до та після впровадження заходів

Показник	Наступний рік	Проектний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, т.	742 900,00	742 900,00	0	0
2. Фактично вироблено продукції, т.	534 754,00	535 398,00	644,00	0,12
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,720	0,721	0,001	
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та АЗ), тис. грн.				
в діючих оптових цінах, тис. грн.	1 678 376,80	1 700 799,9	22 423,10	1,34
у порівняних цінах, тис. грн.	1 391 375,20	1 413 798,30	22 423,10	1,61
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та АЗ), тис.грн.	1 789 085,00	1 811 508,10	22 423,10	1,25
6. Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	3 502 093,0	3 504 468,0	2 375,00	0,07
7. Фондовіддача, грн/грн	0,479	0,485	0,006	
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн.	424 740,50	427 543,39	2 802,89	0,66
9. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів, частки	3,95	3,98	0,03	
10. Середньооблікова чисельність працівників облікового складу, ос.	794	801	7	0,88
11. Середньорічний виробіток одного робітника, тис. грн./ос.	2 113,82	2 123,35	9,53	0,45
12. Фонд оплати праці штатних працівників, тис. грн.	114 957,00	116 231,22	1 274,22	1,11
13. Середньорічна заробітна плата одного робітника, тис. грн.	144,78	145,11	0,33	0,23
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	1 410 706	1 427 767,44	17 061	1,21
15. Матеріаломісткість, грн/грн.	0,7885	0,7882	-0,0003	
16. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	1 762 329	1 784 752	22 423	1,27
17. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1 690 515	1 710 561	20 046	1,19
18. Витрати на 1 гривню продукції, грн/грн	0,959	0,958	-0,001	
19. Чистий прибуток, тис. грн.	-78 653	-76 703	1 950	0,02
20. Рентабельність капіталу, %	-2,99	-2,7	0,29	
21. Рентабельність продукції, %	4,25	4,30	0,05	